

309/63 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 4. చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ మేనెల 29 వ తేది మంగళవారము
సంపుటము. ౪. శింశనామ సంవత్సర శ్వేషమాస శుద్ధ అష్టమి ౮. No. 50
సంచిక ౫౦

126 చిన్న పురుగులు 100

వెద్ద వెద్ద బట్టతలకు జేయును.
చుండు, బొడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట,
పుర్రెవై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన
గలుగును.

నాతలలాగా! ఈ పురుగువలన రేయింబవళ్లు,
విధి విరాచములక మిరు పనిచేసినచో
మీ మీ కృపములలాని నేలకొట్టె
బంగారుతో నింపబడియుండును.

తీరికలేక పనిచేయుచుండు ఈచుండు
పురుగునకు, అతివ్యాపికయి పేరొందిన
తేనెటీగ సహకారిగా నుండగలనబంటు.

చుండు అరంభమయిన వెంటనే నిరో
ధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక
ఉపేక్షించిన అచిర కాలముననే బట్టతల
వారితో సహాధ్యాయి గావలసినచున్నది.

కావున నిట్టి పరమకరువు

“కామినియా నూనె”
సహాయమున సుగంధింపుడు. చుండును బోగొట్టును.
వెండ్రుకలను రాలనివ్వను. పుర్రెచుండును బోగొట్టును.
తలకట్టుకు పరిమళ సుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలకు కాయాన చేయువారి మోస
మున పడకుడు.

తెలు బుడ్డి 1-కి రు. 1—0—0 ఐ. పి. రు. 0—4—0
” 8-కి రు. 2—10—0 ఐ. పి. రు. 0—7—0
ఉ చి రే ము.

ఈ నుగులును, రుజువుపరచుటకయి, అన్యజాతీయ
కుంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునం
నూనె గల నీసా ఉచితముగ బంపబడును.

సోలు ఏజెంట్లు:—
ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ లిండ్స్ లిమిటెడ్ కంపెనీ,
నెం 165, జమ్నానుసీను ఫీర్డ్, కోల్కతా.
మద్రాసు యేజెంట్లు:— మెహతాపురమోత్రంపూర్వీ,
29, వైసాబజారురోడ్, మద్రాసు.

ఇది రాగివలన అయ్యాయ కాబడలేదని రుజువుపర్చుట
సమర్థులకు 100-0.0లు యినాం
గుణమియ్యనియడల మీరు చెల్లించిన సొమ్ము
తిరిగి యిచ్చివేసెదము.

3జులైదు (నమ్మక మైన మందు) [రిజిస్టర్డ్]

తామ్ర మైన ము

అన్ని చర్మరోగములకు, మచ్చలకు, పొడలకు సిద్ధమౌను.
ఇది శ్రీకృష్ణాపుర చంద్రాచెడ్డిగారు (జమీందారు,
నిడదవోలు) వద్దే రా కొందరు గొప్పవారు పరీక్షించి మాకు
ధన సహాయము చేయుటచే వృద్ధిచోనికి రాబడినది. ఇది
యెట్టి కఠినమేహవ్యాధుల నయినను అతిమూత్రము నయినను
జీర్ణించిన సుఖివ్యాధులచే కలుగు బాధల నయినను గారు
బాణమువలె ఖండించి యోచనవంతులగా చేయును.

1 రకం 100 మూత్రాలు 10-0-0
2 రకం 100 మూత్రాలు 4-0-0

సగము బుడ్డున్న ఇవ్వబడును.
యస్. వి. యస్. రాజు అండు సన్స్
(778) లక్ష్మీనరసాపురం అనపర్తి పోస్టు, మైసూరు జిల్లా.

‘A Letter to the People of India’
BY
Mr. Lionel Curtis.
A very interesting book which must be read
by all people interested in Indian Politics.
Mr. Curtis is for self-government for India
and how he arrives at this startling conclu-
sion is beautifully set forth in this book. A
scheme for an Imperial Parliament of the
Empire in which India will also be an equal
partner is also sketched.
Price including V. P. charges As. 0—12—0
For copies apply to
Manager,
“ANDHRA PATRIKA”
POST BOX NO. 212
MADRAS. E.

వినోదకరమగు తెలుగు నవలలు
లీలా లేక సురేంద్రనగరము:—ఇందు శ్రీల మనశ్శై
ర్యము చాపల్యాదిగుణములు వర్ణింపబడినవి. రూ. 1-0-0
యశోధర:—ఇందొక యాడుది తనమగనివైగల యనురా
గమునకై పడరానిపాటుపడి యున్న తస్థితికిదెచ్చును 0-12-0
మనోరమ:—మగడువేట తేసి రాక్షసునొద్ద జిక్కుకొననతని
సామర్థ్యముచే విడిపించి, శ్రీల పెండ్లిచేయును. 0-10-0
జగదేకరంభ:—అన్నకై పడరానిపాటుపడి యున్న తస్థి
తికి దెచ్చి సామర్థ్యవతి కథ ... .. ఆ. 0-10-0
సహకోదరి వాంఛ:—తమ్మునకు బుద్ధిలేక కలహించినను
అన్న సహింపవలయు ననుటను బోధించును. ఆ. 0-4-0
అత్తలారాబాటమున కోర్కెనికోడండ్ర ప్రలాపము:—
అత్తలు కోడండ్రుల బాధించు విధములుగలది. ఆ. 0-2-0
మిత్రద్రోహము:—ఆపద్యంధుడగు మిత్రునివై నిందమోపి
కడకు తాను జిక్కుకొన్న వానిని గురించిన నకల 0-8-0
వలయువారు:— కణ్ణా బుక్ డిపో.,
6, వేంకటేశమేష్ట్రీ వీధి, సాహుకారు పేట, మద్రాస్.
ఇవియే గాక యితరవలలు కథలు పుపుడనినను పంపునుము.

చాయకు పూచీఇవ్వబడును.
క్రాంతకంపెని. బహుచౌక.
మిక్కిలి ప్రసిద్ధమైన ఎట్టపట్టువస్త్రములు చీరలు.
2½ X 1½ గజములు.
నడిపంచలు. వస్త్రములు.
మొదటిరకం సాగవైన నేత గల
మలం. 1కి 0-9-6 0-9-0
రెండవరకం దట్టమైన నేతగలది ” ” 0-9-0 0-8-0
మేము చిన్న చేతియూళ్లును, దట్టీలును, సాగవైన పట్టు
చీరలనుకూడ తయారుచేయుచున్నాము.
కావలసినవారు ఈ క్రిందివిలాపమునకు వ్రాసికొనవలెను.
యమ్. యస్. నరసింగరావు తి కంపెని,
పట్టుగుడ్డల వర్తకులు; పోస్టు ముల్కలూరు
P. O. Mulkaluru (మైసూరు ప్రావిన్స్).
Mysore Province

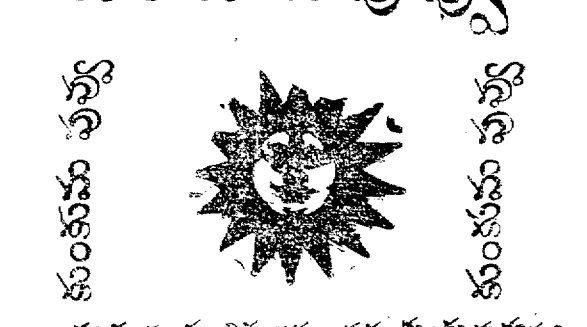
అమృతం జనము
అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
చక్కని డబ్బీతోనహా నీసా 1-కి 0—8—0
తలనొప్పుల మాన్పును.
పార్శ్వపు నొప్పుల భార
దోలును. వాయువు
పోట్ల పోగొట్టును.
నువాసనగలిగి యుండును.
ప్రతియింట నుండదదినది.

వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచుమందు.
అమృతంజనము డిహా, బొంబాయి, అండ్ మద్రాసు.

రామదాసు నాటకము.
(తెనుగుభాషయందు)
బల్లారిలోనుండు
హైదరాబాదు హైకోర్టువకీలు,
ధర్మవరము - గోపాలాచార్యులవలన
రచియింపబడినది.
వెల - ప్రతి 1-కి ఒక రూపాయ.
(అంచెకూలికాక)
ప్రతులు దొరుకు స్థలములు.
(1) ధర్మవరము గోపాలాచార్యులు వకీలు-బల్లారి.
(2) నెం॥ 64 తులసింగ పెరుమాళ్ళ కోయిలవీధి,
తిరునల్లి క్షేత్రం, మద్రాసు.

కుంకుమ పువ్వు
స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
నూవద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును
గమనింపుడు. కరగ్నాకదెన్ను మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయునను:—
ఎస్. నారాయణ అండు కంపెని.
(53) 21. హమ్మంబీధి, బొంబాయి.

నోటీసు

కృష్ణా డి॥ నూజివీడు తాలూకాలో చేరిన మేడూరు యెట్టేలు రాణిగారయిన లేటు శ్రీ రాజా వేంకటరాజు గోపాలవెంకయ్యమ్మారావు బహద్దరు జమీందారిగారు ది 30-1-1899 తారీఖున వ్రాయించి యిప్పించిన విల్లు (Will) దాఖలా ఆమెగారి యెట్టేలును (Administer) అడ్మినిస్టరు చేయించి తమకు రావలసిన (Legacy) ని రాబట్టుకొనుటకు యేలూరు కాపురస్థులు లక్ష్మీ రాజు బాపయ్యగారు బెజవాడ సబుకోర్టు ఫయలు O. S. No 88 1916 చున సదరు రాణిగారి యెట్టేలు స్వాధీనం పొంది వుండిన శ్రీ మీరాజుపురం, & వుయ్యూరు యెట్టేలు జమీందార్లు గాల్గు మీదను దావా తెచ్చివున్నారు. సదరు దావా అందరి (Lagatees) తరఫున (Representative suit) గా దాఖలు చేయబడినదయి యున్నది. ఇందు విషయమును సదరు విల్లు దాఖలా తక్కిన (Lagatees) కున్న వారి (Assignees) కున్న నోటీసు నిమిత్తం ది 25-7-17 తారీఖు వాయిదా నియమింపబడి యున్నది. కాబట్టి సదరు వాయిదా తేదిన తక్కిన Lagatees) కున్న వారి (Assignee, కున్న యేమయిన ఆక్షేపణలు వున్నయెడల బెజవాడ సబుకోర్టు వారికి విశదపరుచు కొనుటకు ఇందు మూలముగా తెలియ పరచడమయినది.

బెజవాడ } యల్లంరాజు శాస్త్రిలు B.A., B.L.,
5-5-17. } (775) High Court vakil.

నోటీసు. (787)

శ్రీ కంగిడినూడెము రాజాగారి వద్ద లండన్ గజె రయలు, వేగనుల కుపయోగించు చక్రములు, ఇకుసులు, ఇత్తడి బేరింగులసహా 2 వేగనులకు సరిపడునవిన్ని, రెండు వేగనుల తాలూకు చక్రములు మాత్రమున్ను, ఒక్కట్రాలియున్ను, ఇంక ఇతర ఇరుప, బీడుసామానులున్ను అమ్మకమునకు సిద్ధముగ ఉన్నవి. కాబట్టి కావలసినవారు వచ్చిచూచి కొనుక్కోవచ్చును. వివరములు కావలసిన యెడల దిగున సంతకము చేసినవారికి వ్రాసి తెలిసికొనగలరు.

కంగిడినూడెం (P. O) } Ch. Yegneswara Rao
కృష్ణా జిల్లా } Hd. Clerk.

అనిరైన్ చాయలు- బర్మి కేడ్ (బెర్లిన్)
బెర్లిన్ - బెర్లిన్ (బెర్లిన్)

కాంగ్రెస్ (బెయర్)

జిల్లా 1-కి జైళ్లు 8 గలవి.
పర్వత 4 (B. N.) కి సెనాచాయ
జిల్లా 1-కి ఆవులు 20 గలవి.

కొత్తవారు -
సాలే మహమ్మద్ హాజీ, యిబ్రహీం కంపెనీ,
నెం 248, 249 ఎఫ్.ఎడ్, మద్రాసు.

కర్తవ్యము! 774 కొద్దిపాటు మాత్రమే !!

1. విద్యావిశ్వప్రకాశిని నెల రు 0-10-0 లు
దీనియందు శ్రీప్రసాదమున్న కల్పనాస్వరమునకు ఉపయోగపడునట్లు బండిప్రసాదమున్న సంపూర్ణముగా భక్తి, హతయోగ భేదమున్న తెలియబడును.

2. కృతహస్తపాతము నెల రు 0-6-0 లు,
దీనియందు శాశ్వత నామకమున్న, స్వరాలంకార, గీత, వర్ణ కృతులను శబ్దమున్న కొలిపింపుకొనుటకు తెలియబడును. ఉదాహరణ- హంగువర్ణరాగము రూపకంకాళము

కొత్తవారు -
సాలే మహమ్మద్ హాజీ, యిబ్రహీం కంపెనీ,
నెం 248, 249 ఎఫ్.ఎడ్, మద్రాసు.

జాబులు.

---:---:---

మూడవ రెడ్డి మహాజనసభ

ఆయా! ఈ సంవత్సరము మాధవరెడ్డిమహాజనసభ జూను నెల ప్రారంభమున నెల్లూరులో జరుగనున్నదనియును, ఆంధ్రమహాజనసభ జరిగినవంటనే ననియును వినియున్నాను. అందులకై కొంతలు ధనకులగు రెడ్డను దర్శించి చందాలను వేయించుచున్నారనియును విన్నాను. కాని ఆసభ యేదే తేదీల జరుగనున్నదియును, ఆసభకు నధ్యక్షునిగా నెవరిని వసించిరియును ఇంతవరకు వెల్లడికాలేదు, నెల్లూరులో నాహాస్సంఘమును దాని కధ్యక్షుని నెన్నుకొనినది లేనిదిగాడ తెలియలేదు. దీనినిగురించి తెలిసినవారు తెలుపవ్రాగితులు.

యిచ్చిరెడ్డిపాలెం బె॥ రా॥ రెడ్డి

II

సుజన రంజని సమాజము.

పోట్లపూడి

ఆయా! జూన్ నెల తేదీన మాసమాజ చతుర్థవాదీ కోత్సము ఆంధ్రప్రదేశ్ కాథిపతులగు బ్రహ్మశ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వర రావుగారి ఆధిపత్యము క్రింద జరుగనున్నది. మాగ్రామము నెల్లూరునకు తూర్పుపదిమైళ్ల దూరముననున్నది. నెల్లూరున తే 1, 2 దులలో ఆంధ్రమహాజనసభయును తే 3 దిన సంస్కరణ మహాసభయు జరుగనున్నదిగాన ఆంధ్రమహాసభకు దెంచిన మహానీయుల నాహ్వానింపుటకు గాను తే 4 దిన నిర్ణయించుకొంటిమిగాన ఆంధ్రమహాజన సభకురదెంచిన మహానీయులు మాగ్రామమునకు గూడయ్యురదెంచి మత్సరంబును హావనంబు చేయవ్రాగింతులు.

నెల్లూరు వేంకట్రామా నాయుడు.

కార్యదర్శి.

III

బాసింకోట ఎట్టేలు-రైతుల యిబ్బందులు.

ఆయా! విశాఖపట్టణంజిల్లా మెలపాకమునా, మెలపాక, మడకపాలెం, మూలజంప చల్లచల్ల వస్త్రా గ్రామస్థులు కారవానది వరదలవల్లను ఒకామెకప్పుడు నీటిలేమి వల్లను చాల యిబ్బందులు పడుచున్నారు. నిరుడు వరదలకు పోయిన యేటిగట్టు నేటిసరికి మరమ్మతు చేయించలేదు. చల్లచల్ల కట్టు కట్టించలేదు. ఏమాత్రము నీరుచ్చినను జంగర కలంకట్టంకకపోవుటచే మూలజంప నీటి మునిగిపోవుచున్నది. ఏపనిగాని నేటికి ప్రారంభించలేదు. వస్త్రకాలము తిరుగ నమిపించుచున్నది. ఉద్యోగస్థులతో చెప్పవలెనంటే నెట్టివిద తన్ని రైతుల మెత్తదనము కనిపెట్టి నైసర్మిను విడచిపెట్టకుండ నమూనాచేయు రివిన్యూ ఇంక పెట్టవలెనని మరెవరును కాన్పించరు. స్వయముగ శ్రీ జమీందారువారిని దగ్గరముచేసి మొదలెట్టుకొంద మంటే మాజూరునకూడ దగ్గరము దొరకడు ఇక యాపేషయమును గురించి శ్రీ జిల్లా కలెక్టరువారు దఖలు పుచ్చుకొని రైతుల యిబ్బందులు తొలగింతురుగాక

బాధితులు మిత్రుడు.

IV

నెల్లూరు రోడ్డుమీదనున్న పేరంటాలికుంట సత్రము - చలివేద్ర.

ఆయా! ఇవి పూర్వపు దుడుదారి మార్గములో నుండి బాట సారలకు అతిగ్రామముల పశువులకు మిక్కిలి ఉపయోగముగ నుండెడివి. వీని సంక్షయ మరమ్మతుల నిమిత్తము శ్రీ వేంకటగిరి మహాగజాబంగారు మాన్యము లిచ్చియుండిరి. అవి సాగు చేయుచుండు కాపులు ఆమాన్యములు జిరాయితు హక్కు అనుభవములు అనుచు పోయింట్లు వెదకి అధికారులను లోబరుచుకొని పట్టాలహక్కు లేన స్వంతమునకు కలుగజేసుకొని ఈ ధర్మములన్నియు నింపించిరట. కుంట భూమి మట్టమునకు సమానముగా మెరక అయినది సత్రపు సామానులు నోరు గలవారి పాలయినవనుట కకాశోచనియును. అయితే ఆ గ్రామ కాపురస్థులు వైశ్యకులగ్రామణ్యులు దాతృత్వంబున భిక్షగ దధిదుల పోలియుండు పోత్తూరి అయ్యన్నశ్రేష్టి, పూర

సుబ్బయ్యశ్రేష్టి పూరశ్రేష్ఠమ్మశ్రేష్టి అందు బ్రదర్సు అనువారులు ఆ గ్రామములలో చేయని ధర్మములులేరట. వీరిలో సుబ్బయ్యశ్రేష్టి గారు ఈ కుంట మరమ్మత్తుకు గాను 100 రూపాయలు దానముగా నిచ్చివారిని తెలియచేయుటకు మిక్కిలి సంతసించు చున్నాము. ఈశ్రముక్కల.

V

దారి తప్పుట.

ఆయా! పడనాకండు సంవత్సరముల ప్రాయముగల బ్రాహ్మణ పిల్లవాడొకడు గుడివాడ నుండి తన స్వగ్రామముగు వెనుమదంకు పోవుటకు బందరురైలు శ్రేష్టి బ్రహ్మశ్రేష్టి దిగెను. కాని యాబాలుడు తన యూరికి సమీపములో నున్న గుడిదవోలు స్టేషన్ కు వాల్చేరుబండి యెక్కవలయును, కాని రాత్రివేళ యగుటచే పొరబాటున నై జాంబండి యెక్కవట. బండి యెక్కిన కొలది కాలమునకే నిద్రవచ్చెను. తెల్లవారు సరికి బండి ఒరంగల్లు చేరెను. పొరబాటు పడితినిని యెంచి దగ్గర నున్న వారి నడుగగా వారల్ల చెప్పిరి. కావున గుండెలు బ్రద్దలగునట్లు ఏడ్వసాగెను. కనికరించి ప్రయాణికుడొకడు ఒరంగల్లు స్టేషన్ వారితో చెప్పి వానిని దింపెను తరువాత నాబాలుడు మావద్దకురాగా ఓ దార్పి సం గతి యంతయు తెలిసికొని రు 6-10-9 లు చందావేయించి రు 8-8-0 లు నెట్టి చక్కలీలగు నొక్కాయుటట్టించినెడు రైలుమీద బండిలో నిడదవోలుకు పంపించితిమి.

ఎన్నటికయినను వ్యక్తరూపి చిన్న బాలరచే ఒంటికిగానై శ్రేష్టప్రయాణము చేయించరాదు. ఈతని పేరు సోంభట్ల వెంకటశాస్త్రి. తండ్రి పేరు శ్రీ తారాయ్య. కాని చనిపోయినాడట. ఇకముందు వీనిసంరక్షకులు బాలనియందు శ్రద్ధగానుండురుగాక. శి. వెంకయ్య.

ఒక బాలవిళంతువుయొక్క బాధలు

నాడియా జిల్లాలోనున్న పుట్టివారి అను పల్లెటూరిలో 18 వత్సరములుగల యొక మహమ్మదీయ బాలవిళంతువు నివసించు చుండెను. ఈమె పేరు మర్సానుబాయి బీబీ. ఆమె భర్తరెండు మాసముల క్రిందటనే గతించెను. ఫకీరుసద్దారు మహమ్మదాలీ విశ్వాసు, మఖ్లాదారోము, మహమ్మదాలీ అను వారలు యీమెను ఆనమానపరచుటకయి అనేక నిర్బంధనలను పెట్టిరి. అందుచేవారిని పోలీసువారు పట్టుకొని తేనుచేసిరి. ఒకటి, రెండవ ముద్దాయిలు ఈమెకు దూరపుమట్టములు, వారిమె వద్దకువచ్చి, ఆమెభర్తకు రెండవముద్దాయి 47 రూపాయలు బాకీతినియు, అందునై డిక్ అయినదనియు, మాస్టి మున సబుకోర్టువద్దకు ఆమెవచ్చిన యెడల సామ్యునిచ్చెదమనియు చెప్పిరి. అంతే నామె వీరిని నమ్మి ప్రయాణమాయెను. హద్దారైలు స్టేషనువద్దకు వచ్చుసరికి రెండవముద్దాయి కానరాలేదు. మొదటి ముద్దాయి ఈమెను కలకత్తాకు తీసికొనివచ్చి, అచ్చట సెంకయింటలోనుంచి, దొంగలభయమని మిష. పెట్టి ఆమె నగలను పుచ్చుకొని యీమెను మూడవ ముద్దాయివద్దకు పంపివేసెను. అచ్చటకు నాలుగవ ముద్దాయికూడవచ్చి వీరినికలసికొనెను. అచ్చటపీరామెను వ్యభిచార భేదనమునకు పురికొల్పిరి. కాని ఆమె యొప్పుదాయె. తరువాత వారిమెను ఇంకొక యింటికిమార్చిరి. ఆమె ఆస్పత్తవశమున యీమెకొరకు వెదకుచున్నవారు కలసికొని యీమెను రక్షించిరి. పోలీసువారు ముద్దాయిలను పట్టుకొని యీమెనగలను తిరిగి యిప్పించివేసిరి. తేను యింకను జరుగుచున్నది.

బళ్ళారి నరసనినోదినీ సభ 764

ఈ సభవారు 1917 సం॥ మే నెల 31-వ తేది గురువారము మొదలుకొని

ప్రహ్లాద, లవకుశ, కృష్ణలీల, నల్ల, రామదాసు, అను నాటకములను నెల్లూరు కట్టణమున నరసారెడ్డిగారి పబ్లిక్ హాలులో ప్రదర్శించెదరు. ధర లెప్పటివలనే రావుబహద్దారు సి. హెచ్. గాడ్. } బి. మాధవ రావు జనరల్ మేనేజరు. వెసిడెంటు.

డి. గోపాలాచార్యులు, సెక్రటరీ.

విరోధామహాసంగమము

వైద్యశాలనౌకలు-మరియొక బెదరింపు.

చాలస్వీడను నౌకలను పట్టుకొనట

మరియొక బ్రెజిలునౌకను ముంచుట.

(రైటరు పి.జి.సి.)

ఇంగ్లాండు

ఇంగ్లాండులో ఆగ్నేయభాగమందు శత్రువిమానములు దాడిసలుపుట

లండన్, మే 27:—శుక్రవారమునాడు జరిగిన విమాన దాడి గురించి వివరములు క్రింద ప్రకటితములు:— మొదట శత్రువిమానములు సముద్రతీరమందున్న పట్టణములపై దాడిసల్పినది. దేశాంతర్భాగమున నున్న పట్టణములలో ఇదియే ముఖ్యముగ ద్వంద్వమైనది. రహదారియందు జనసమృద్ధియున్న ప్రదేశముందు బాంబాకటిపడి గొప్పకల్లముతో పగిలినది. ఈ ప్రదేశముందు వర్తకులు స్త్రీలు పిల్లలు కూడకలరు. ఇతరబాంబుల పతనముకంటె ఈ బాంబుల వలన అనేకమంది ఎక్కువగా హాని పాలైరి. నల్లపొంగులయందు చల్లారిన పిదప, వీధులన్నియు రెండువందల గజముల దూరమువరకు పనుగులతోను, పొట్టపగిలి పేగులు బయటబడిన గుడ్డపు కళేబరములతోను నిండి కటికివాని యంగడివలె కాన్పించెను. కూర్చోనివలగడి, బట్టలదూకాణము, కటికివాని మాంసపంకడి యు సర్మాలమైనవి. కూలిపోయిన ఈ ఇండ్లలో మట్టికింద ఎవరైన చాతులైయుండవచ్చునని గూడ భయపడుచున్నారు. ఒక రస్తాలో బాంబాకటిపడి భూమిలోనికి దూసినది. అనేక గుడ్డపు బండ్లను తునుకలుగ జేసి అశ్వములను చంపినది. బండితోలువారు మాత్రము బండ్లమీద లేకుంటుచే ప్రాణముల కాపాడుకొన్నారు. ఒక బాలికాపాతశాలయు, భజనగృహముకటియు నాశము జెందినవి. పాతశాలయందు తాత్కాలికముగ ఎవరను లేకపోవుటచే ప్రాణనష్టము కలుగలేదు. శత్రువైమానికుల ఏర్పాటు లన్నిటిని ప్రత్యక్షపాక్షి తెలుపుచున్నాడు. ఒక పావు గంటవరకు ఎట్టి భయము కలుగలేదు. బ్రెజిలదను ఈ చిత్రమును జూచుటకు వీధులలోనికి వచ్చిరి. ఈ ప్రత్యేక పట్టణమందు జర్మను లింకను తమ దుకాణముల నుంచుకొనిన వర్తకము జేయుచున్నారని కొంతమంది మొరలిడుచున్నారు.

ఆంగ్లేయ కార్మికులసమితి

లండన్, మే 27:—నేటిదినము హైదరాబాద్ నందు ఆంగ్లేయ కార్మికుల సమితివారు యుద్ధానస్త్రులై అధికారాన్ని హమును జూపిరి. ఈ సమావేశముందు కామన్స్ సభలోని సభ్యులును, కార్మిక కక్షదారులును ప్రసంగించిరి. యుద్ధపైకెడ్డు ప్లేట్స్ వారిని, రష్యవారిని అభినందించుచు తీర్మానమును ఆమోదించిరి. అధినివేశముల యందును, బ్రిటిషువీవుల యందున్న దూరదృష్టియు కంఠమున ప్రాణములున్నంతవరకు బోలదనవియు ఎట్లయినను సంగ్రామమందు విజయము బడయవలయుననియు నిశ్చయించుకొనిరి. కార్మికుల మనోనిశ్చయమును, దేశభక్తిని పొగడుచు ప్రధానమంత్రిగారును, కార్మికకక్షిదారుల ప్రధాన నాయకుడును తలచి వర్తనంపిరి. ప్రజలందరు ఒక ఉత్సవమునందుజేరి ఊరేగునట్లు కార్మికసమితివారు బయలుదేరి పరాసు రాయబారులను సందర్శించిరి. ఇచ్చోట మిత్రమండలివారి మంత్రులను యితర మంత్రులను సూడ వర్షించిరి. కార్మికసమితివారి తీర్మానమును పరాసు రాయబారులకు నివేదించిరి. దీనికి ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు రాయబారవర్గమందలి మంత్రులు అధికారాన్ని హముతో వీరిని ఆదరించిరి.

పాల్గొమంటు.

డను, మే 27:—కామన్స్ సభ జూను నెల 5వ తేదీవరకు ప్రభువులసభ 12వ తేదీ వరకును నిలుపబడినవి.

బాల్బరుగారు.

ను, మే 27:—బాల్బరుగారు టోరొంటోకు వచ్చిరి. బ్రెజిలు స్వాగత మొసంగిరి.

అంతర్జాములు విఫలమగుట

లండన్, మే 26:—కామన్స్ సభలో అంతర్జాముల సమస్యనుగూర్చి ప్రసంగించిన లాయడుబార్న్ గారి యుపన్యాసమును విమర్శించుచు బ్రిటిషువారి వర్తకనౌకలను పూర్తిగా నాశముజేయునని జర్మనులు తీర్మానించుకొనినవియు, భావికాలమందు బిగ్లాండుమొక్క ఆర్థికస్థితినిగురించి సందిగ్ధముగ ప్రస్తావించినవియు జర్మను పత్రికలు ప్రకటించుచున్నవి.

ప్రాస్తు

గొప్పవిమాన యుద్ధము.

లండన్, మే 26:—బ్రిటిషువారిట్లు ప్రకటించుచున్న వారు:—స్పాన్స్కి వామపార్శ్వమును ఉత్తర పాక్షికులు స్థిరంగులతో పోరిరి. లూసుచుట్టుప్రక్కలగూడ స్థిరంగులతో యుద్ధము జరిగినది. గురువారమునాడు గొప్ప విమానయుద్ధము జరిగినది. 7 జర్మను విమానములను నేలగుల్పితిమి. 5 దిండిని క్రిందకు పారదోలితిమి. మావిమానములు ఆము కాన్పించుటలేదు.

గొప్పశత్రువుల పోరు

లండన్, మే 26:—నేటిపర్వాన్నాము పరాసు వారిట్లు ప్రకటించిరి:—స్పాన్తియను వైపున (డ్రేవెన్-ఎక్-ల్యాండు నోయిసు వామపార్శ్వముల యుద్ధముల వారును దారుణముగ శత్రువులతో పోరిరి. దీనికి ప్రాప్తిక్కున చేపురక్కును అడవిదగ్గర కొన్ని ప్రదేశముల నాక్రమించుకొంటిమి. శత్రువు లెంతమొందిగ ఎదిరిపోవనను వ్యర్థప్రయత్నమైరి. ఆచ్ఛాదకముగల స్థానములయందు శత్రుశక్తియు లనేకములు మాకు కనబడినవి. ఈశ్వలము లన్నిటిని మావెద్ద స్థిరంగులచే నాశన మొనర్చితిమి.

జర్మనుల గొప్ప యుద్ధము.

లండన్, మే 26:—గతరాత్రి పరాసు పత్రికల్లు ప్రకటించినవి:—(డ్రేవెన్-ఎక్-ల్యాండు నోయిసు దగ్గర గొప్ప స్థిరంగుల యుద్ధానంతరమున చెరుకోడిన్ కేము కుత్తర ముఖముగ ముఖ్యస్థానములను మాకు పట్టాములతో ముట్టడించిరి. వాని నాక్రమించుకొనిరి గాని ఆపాతకములు గలిగినవి. మందుకుందకములలో కొంచెము గూరము చొరబడిరి. తక్షణము ప్రతియుద్ధ మొనరించి చాలవరకు కోల్పోయిన మా స్థానములను మరల వశపరచుకొంటిమి. 55 శత్రువులను, రెండు మర స్థిరంగులను మాస్పాధీనము చేసుకొంటిమి.

పరాసువారు మరల తమస్థానములను విస్తరింప జేయుట కొన్నిట ప్రాప్తిక్కుములందు నేటు మద్యాన్నాము శత్రువులు మరుసగ తలపడిరి. కాని విఫలమైరి. మాంటుకార్ని వైటు యుద్ధప్రక్కలను మేము ముట్టడించితిమి చాలవరకు మాస్థానములను విస్తరింపజేసితిమి 120 మందిని బంపిలుగకూడ జేసితిమి.

క్యాల్లిఫోర్నియా వీటభూమి.

లండన్, మే 28:—పరాసువారి ప్రధాన కార్యాలయమందు మాటలు విలేఖకుడిట్లు తెలియజేయుచు న్నాడు:—క్యాల్లిఫోర్నియా వీటభూమి మైదానమందు శిఖర ప్రదేశమున పరాసువారు మామూలములు నిందు కావుదల లేని రక్షక స్థానములయందుండి శత్రువుల నెదిరిపోరి తమ స్థానములను నెలవదెట్లుకొనిరి. అరుచుగ వైనికులు దినమునకు ఒక్కసారి భోజనము చేయుచుండిరి. కందకముల వైర ఒకడుమాత్రమే కాన్పించినవో మెల్లులు శరంపరలుగ పరుపబడినవని యూహించ వలెను ఎయినునని పరిసర ప్రదేశమందు దక్షిణభాగమందున్న కొండ శిఖరమునకు తూర్పుగ నుండుటచేతను ఎయిలెట్టినది కుత్తర ముఖమందుండుట చేతను, క్యాల్లిఫోర్నియా వీటభూమి పరాసువారికి ముఖ్యస్థానముగ వున్నది.

ఆంగ్లేయులు కొంచెము ముందుకేగుట.

లండన్, మే 27:—నేటిరాత్రి ఫిల్బుమాన్ లు సర్ డగ్లసు హేగు గారిట్లు ప్రకటించిరి:—స్పాన్తియ, కోయిసల్సుకు వాయవ్యములను, పడమరములను నేడు కొంచెముముందు కేగితిమి. విట్టుచేటుకు వాయవ్యభాగమున నేటి ప్రాతఃకాలమందు జయవంతమైనదాడి సలిపితిమి. కొంతమందిని బందీకృతులుగ కూడజేసితిమి. శుక్రవారమునాడు విమానయుద్ధములు చాల జరిగినవి. 5 జర్మను విమానములను నేలగుల్పితిమి. 5 దిండిని క్రిందికి పారదోలితిమి. మావిమానములు 5 కనుపించుటలేదు.

పరాసువారి వైమానిక యుద్ధములు

లండన్, మే 27:—గతరాత్రి పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి:—స్పాన్తియలో శత్రువుల పుడపుడు ప్రేలుచుండెను. మాన్సులాటూరు, కాక్స్ ప్లాన్సువైన తదితర ప్రదేశములయందును 13 నేల కిలోముల బాంబులను పరాసు విమానములు బరపి ఆపారనష్టములను కలుగ జేసినవి.

జర్మనుల యుద్ధమును ముందుగ సూచించుట.

లండన్, మే 24:—అదివారమునాడు పరాసువారి నర్సిక అవస్థలందును బట్టి మంగళవారమునాడు జర్మనులు సమర మొకరేదరని సూచనముగలవని స్పాన్తియలోనున్న విలేఖకు లందరంగీకరించిరి. అలీదారుణముగు యుద్ధములు ప్రతిక్షణము జరుగునని ప్రజలకునుచున్నారు. ప్రతిక్షణమును పరాసువారు ఈయుద్ధములకై ప్రతిప్రయత్నములను జేయుచుండుటచే జర్మనులు సమరమందు తలపడెనవో వారి అసహ్యత బయల్పడును.

పరాసువిమానములు.

లండన్, మే 26:—లాఫ్ఫుస్ యంత్రకాలకు త్తరమున జర్మనుల ప్రయత్నములను శత్రువులవలన మేము భంగపరచితిమి. 4 శత్రువిమానములను నేలగుల్పితిమి. మావిమానములు శత్రువుల స్థానములపైకి రిట్టునుల బాంబులను వదలెను. చాలవరకు మంటులేచినవి. ఒకవో శీత్రముగమంటులేచినవి. కోల్మరుసి సనీలోను ప్రాంతములందు గూడ విమానములు బాంబులను వదలెను.

అమెరికా సేన

లండన్, మే 27:—మొదటి అమెరికా సేన మొలగారు వరక సహితముగ రణరంగమున కేగినది. ఈ సేనలోనివారందరును కళాశాలా విద్యార్థులు. మరికొన్ని సేనలకు ప్రాస్తునందు విధానము నేర్పబడుచున్నది. వీరిలో చాలమంది వైద్య సహాయవర్గమున నిరి కఱకే పని చేయుచుండిరి.

ఆంగ్లస్థానములు

లండన్, మే 26:—ఆంగ్లస్థానములు విస్తరింప జేయు బడెనని అధికారులు ప్రకటించిరి.

శత్రువులయుద్ధము విఫలమగుట.

లండన్, మే 28:—గతరాత్రి పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి:—వీటమదగ్గర శత్రువులు స్పాన్తియలో రెండుమారులు తలపడిరి. రెండవయుద్ధమందు శత్రువులు మొదట మా పంపులలో చొరబడిరి. కాని కొంతకాలమైన పిదప వారిని సంపూర్ణముగ నెడలగొట్టితిమి. మామహిమి కాన్పూర్ణము శత్రువులు యుద్ధముజేసి వ్యర్థప్రయత్నమైరి. స్పాన్తియలో శత్రువులతో పోరు విస్తారముగ జరుగుచున్నది.

ప్రత్యేకసంధి అసంభవము.

వెట్రొగ్రాడు, మే 28:—వైగాదగ్గర నున్న ప్రతి నిధుల మహాసభ వారితో ప్రస్తావించుచు ఉత్తర రణముఖమందు పోరుచున్న జెనరలు ట్రాగ్విమిలాపు గారిట్లునుడిసిరి రక్షియనుటకు, స్వాతంత్ర్యయము ఆవిచ్ఛిన్నముగ లభించక పోవుటచే ప్రత్యేకముగ సంధి చేసుకొనుటవలన ప్రయోజనము లేదు. ఇట్టిపడల ప్రత్యేకసంధి లభించుం అసంభవము జర్మనుల వైనిక రక్షక వ్యయమును సూపుమాపుటకు మిత్రమండలివారికి తోడ్పడెనారితో పోరునల్పకలయును. పరివర్తన ఫలితములను బలపరచవలెను. మర సమదేశమునకు మోక్షము కోరువారందరును శక్తివంచనలేక భాత్యవాత్యల్యముతో బంపొరులకొకరు తోడ్పడి వైనిక వ్యయములందును పైనికుల పట్టభాత్యభావముతో మెలగి వాని సమరీత్యా హుకలుగ జేయవలయుననియు ఉద్దేశ్యముల యొక్కయు. ప్రతినిధుల యొక్కయు దేశీయసభవారు తీర్మానించిరి.

రుష్యా

రషియానుండి అనుకూలముగ వార్తలు వచ్చుట.

లండన్, మే 24:—వారమురోజుల క్రితముకంటె రషియాలో ఇప్పుడు కొంచెము సంగతులు బాగున్నవి. బాల్టిక్ సాకాదశములు తమ యాత్రములను తీరినవి. క్రమశిక్షకు మరల ప్రవేశపెట్టిరి. దేశమందంతటను శాంతిని కలుగజేయుటకు కొత్త ప్రభుత్వమువారు గొప్ప ప్రయత్నములు జేయుచున్నారు. కెరెన్స్కీ-గారు దీని విషయమై శ్రద్ధతో పని చేయుచున్నారు. ఈనాడు ప్రస్తుతము రణరంగములందు పశ్చిమము జేయుచున్నారు. యుద్ధమునందు వెనుదీయకువని ప్రోత్సాహము జేయుచున్నవారు. 19వ తేదీని తంతిములముగ పంపిన వీరి యుద్ధపత్రము కొంతవరకు ఫలించినది. ఈయుద్ధ పత్రమును చదివిన కంటే నేనై గారణముఖమందు పోరుటకు సిద్ధులము పటాలమువారు సంసిద్ధులైరి. ఇటీవల వైనిక్ క్రొత్తపాట్లను గురించి ప్రచురించిన విషయమై అపార్థము జేయుటదని సహాయ యుద్ధమంత్రిగారు ప్రతినిధులసభలో ప్రస్తావించిరి. ఇప్పుడున్నవో ఒండొరులు చుర్యాదలు జేసుకొనవచ్చును. నిష్పంథక యుద్ధమర్యాదలు వాసిజేయబడినది. అండ్లయ పరాసు సాంఘికవాదులు మంచి పని జేయుచున్నారు. పెట్రోగ్రాదులోనున్న రెండవవైనిక్ దేశీయ మహాజనసభవారితో ప్రస్తావించుచు నిలియుచుక్రమశిక్షగారు బారుగారిగిని పొందినగాని సంధి సమకూడదని తెలియజేసిరి

పైనికులు నితీయుతులుగ ప్రవర్తించుట

పెట్రోగ్రాదు, మే 26:—తమ సేనాధిపత్యమును త్యజించి జేనలు రషియా పెట్రోగ్రాదునకు వచ్చిరి. శత్రువులు సన్మాదమున ప్రవర్తించుచున్నారనియు శత్రువులతో కలియుటలేదనియు తెలియ జేసిరి.

రషియా ముసల్మానులు రిపబ్లిక్కు ప్రభుత్వమును ఆమోదించుట.

లండన్, మే 26:—మహమ్మదీయ ప్రతినిధుల దేశీయ మహాజనసభవారందరూ రషియా రిపబ్లిక్ ప్రభుత్వమును ఆమోదించినది మాస్కోనుండి తంత్రి వచ్చినది. 416 ఆరు మాలముగను, 271 ప్రతికూలముగను తమయభిప్రాయమునిచ్చిరి.

పోలండు దేశమును స్థితిగతులు.

లండన్, మే 27:—పోలండులో క్యనసరములు ఆరు తూలముగ దేశని జన్యమప్రతికరే ఒప్పుకొనుచున్నవి. జన్యమలచే ఏర్పరుపబడిన పాక్షికలందరు ముఖ్యముగ వాదప్రతినిధి సభకుండి ఛిన్నాభిప్రాయములతో తగవులాడుచున్నారు.

ద్యాయులు పై శత్రువులు దాడివేడలుట.

లండన్, మే 27:—ఇటీవల ద్యాయులుకది దగ్గర నున్న పట్టణములపై శత్రువిమానముల నేకమారులు దాడి సల్పినవి. ప్రతిబోధకు, ముఖ్యముగ ఇస్కేయిలువద్ద చాలమంది చనిపోయిరి.

క్రత్యేకసంధి నలదనుట.

పెట్రోగ్రాదు, మే 26:—రషియనుల ప్రతినిధులదేశీయ మహాజనసభవారు ప్రత్యేకసంధి నిలుపదని ఒకక్షరముగా ప్రకటించిరి.

ఫిక్ల్యాండులో సమ్మెకట్ట

పెట్రోగ్రాదు, మే 27:—ఫిక్ల్యాండులో చాలమకు క్యనసాయవారు సమ్మెకట్టిరి.

భూవైద్య నాకాదశోద్యోగముల మహాసభ

పెట్రోగ్రాదు, మే 28:—ప్రధాన కార్యాలయమునందు మొదటిసారి భూవైద్య నాకాదశోద్యోగముల మహాసభ సమావేశమైనది. ఈసభను ఎత్తిపెట్టెగాను ప్రారంభించిరి. వైనికులకు సమగ్రోత్సాహము కలిగించుటచే దేశమంతయు ఉత్పత్తి కములో ముగియున్న దశమాట వార్తనము. వైనికోద్యోగులకును, వైనికులకు విన్నాభిప్రాయములను, అపవమృతమును జనించుటచే దేశోత్పత్తికమునకు కారణమాయినది ఎత్తిపెట్టెగాను నడిచిరి. తమ పటాలములతోయి చేరినవిదవ ప్రోకులకు క్రమశిక్షదేర్చి తిరుగయ్యుచుండు జయభరముగ గొర్రుకట్టు జేయుదని వైనికోద్యోగులను ప్రోత్సహించిరి.

ఇటలీ

ఇటలీవారి జయముల వరిమిలి.

రోము, మే 26:—పొట్టజి నావానా, సముద్రము మధ్య నున్న ప్రదేశమందంతటను ఇటలీవారు తమ యధికారమును నిరూపకముగ చెలాయించుచున్నవారు. సముద్రతీరమునకును కొమెకె పతభూమి మధ్యనున్న పెర్మియాదుర్గము మాత్రము వశముకాకలసియున్నది. ట్రియస్టే, లాబాచి వైపున ఇటలీవారు యుద్ధముజేయుటకు సిలుగనున్నది.

బ్రిటిషు నౌకాదళము సాయమొనరించుట.

రోము, మే 26:—శత్రువుల పంపులదగ్గర ట్రియస్టే అభాతము నుండి మాకు కార్యోద్ధయము సాయమొనరించుటకు అండ్లయ నౌకాదళములు మా నౌకాదళములతోను విమానములతోను సాయముచేయును. ప్రోవెన్కోలోనున్న విమానశాలల విమాన ప్రముఖతతో గూడుకొన్న యుద్ధకార్యాలయములపైన గూడ ఫిరంగులను ప్రేల్చుచున్నారు. శత్రువులు అనేకమారులు ప్రతియుద్ధములు జేసిరి. కాని వారికెట్టి లాభమును కలుగ పోవుటయే గాక రెండు నౌకా విమానములను గూడ కోల్పోయిరి. శత్రువులు పరంపరులుగ శత్రువుల జ్ఞానము బరచుచున్నారు. ఇటలీ యుద్ధనౌకలు 4గురు వైమానికులను కాపాడినవి. నౌకావైమానిక దళములన్నియు చెక్కుచెదరకుండగ తమ యాత్రయముల జేరినవి. క్రిందకు కూల్చబడిన నౌకావిమానముల మీద తప్పు సముద్రప్రదేశమున వెళుటను శత్రుపతాకములు విరాజిల్లుట లేదు.

దుశ్శత్రువులగు స్థానములు వశమగుట.

లండన్, మే 26:—ఇటలీ నావిక్కు ప్రకటించిరి—కార్యోదగ్గర భారతయుద్ధము జరుగుచునే యున్నది. దుశ్శత్రువులగు ఇంకోకస్థానమును వశపరుచుకొంటిమి, 3,500 మంది గూడ మా స్వాధీనము జేసుకొంటిమి. ట్రిమాపోనడి ముఖము నుండి జేమియోనోకు ప్రావిక్కుగ నుండి కందకములపంక్తిని వశముజేసికొంటిమి. ప్లాండాల్, మెటిజియా మధ్యనున్న కొండలు గూడ మాస్వాధీనమైనవి. బోస్నియాలోను ప్రావిక్కుయందు శత్రువుల కక్షికస్థానము లన్నిటిని భేదించితిమి. కస్టాగ్నోవ్జాచుట్టును కందకములు మా చేతికిచ్చితిమి. ట్రివోలికు ద్వైరముఖమునున్న కొండపై మాస్థానములను విస్తరింపజేసితిమి. వాడిను ప్రదేశమును శత్రువులను అపారవృత్తముల పాలుజేసి వెనుకకు కార్యోలితిమి. మే 14వ తేదీనుండి అగ్నియజ్ఞ కంఠమున మా చేతికిన శత్రువుల సంఖ్య 22419. ఇందులో 488 ఉద్యోగస్థులు గూడ కలరు.

యుద్ధముగురించి ఆస్ట్రియావారు తెలియజేయుట.

స్థానముండి సముద్ర ప్రాంతమునకు చాలకొనుండి యుద్ధము జరుగుచున్నదనియు, గుంపుగుంపులుగ ఇటలీవారు నణంగుచుండు అవిరోధ వేనముతో పోరుచున్నారు. ఒకప్రదేశమునుండి ఒకటిలోమీటరు వెనుకకుపోతిమని ఒక పత్రికలో ప్రాయబడినది.

కార్యో యుద్ధము.

లండన్, మే 27:—తీగ్రమగుయుద్ధము ప్రారంభింపబడిన న్యాయవిషయక మేమిది? కు వశపరుచుకొనిన స్థానములను బలపరుచు కొంటిమి. దినమంతయు ఫిరంగులు కాల్చుచున్నది. తీగ్రముగ పోరి సాంగ్విలెసికి వాయువ్యమున మాస్కాల్కుమై నైకోకైలుకు ఆవలన మేమొక స్థానమును చేరితిమి. మెజెజ్జాకు కక్షిణమున 145-వ గుట్ట మావశమైనది. 10 ఫిరంగులను మందుగుండును 812గురు వైనికులను పట్టుకొంటిమి. వీరిలో 34గురు కార్యోగులు. జమియానీకు ద్వైరమున పోరు జరిగినది మేము కాస్టాన్జునజను చేరి దాటితిమి గాని అచటి శత్రుకోర్పులు మాప్రదేశము వరకట్టినవి. పట్టు సరిహద్దు మాస్వాధీనమైనది. వైవాంగమున పల్లవాలోయలో కొండలు మాస్వాధీనమైనవి. 430 మందిని ఒక ఫిరంగుని లంకు కందక ఫిరంగులను పట్టుకొంటిమి.

పెర్మియాదుర్గ పట్టుమున ఇటలీసేన ఆస్ట్రియాసేనను తాదసిల్లెత్తు. చాలమందిని మందుగుండును ఇటలీవారు పట్టుకొనిరి. ఆస్ట్రియావారి ఫిరంగుల ధ్వని అడిగినది. ఆస్ట్రియావారు తమ ఫిరంగులను శత్రువులకామింతురను భయమున వెనుకకు కొనిపోవుచున్నారు. కార్యో సాంజోరంగము లందు తీగ్రమగుపోరు జరుగుచున్నది. ఇటలీవారు మాంకొకచి నుండి సముద్రమువరకు వెనుకకు ముందుగ శత్రువులను.

ఆస్ట్రియానుల యుద్ధశీలులు.

లండన్, మే 24:—మాన్యులకై రాబాగారి సేనాధిపత్యముక్రింద ట్రియాంట్ అవస్థానమునందు తీగ్రముగ పోరవలెనని ఆస్ట్రియానుల నిశ్చయించుకొనినది జ్యూరిచినుండి కారెండియాలియా పత్రికకు తెలియజేసిరి.

యుద్ధమింకను చెలరేగుచున్నది.

లండన్, మే 25:—ఇటలీపత్రిక లిట్టుప్రకటించినది:—సముద్రప్రాంతమునుండి స్థానావరకు యుద్ధము జరుగుచునే యున్నది. యోధాగ్రేసరులగు శత్రువులు కాపాడుచున్న దుచ్చేద్యముగు యుద్ధములను మాసేనలు భేదించుచున్నవి. బుధవారము, గురువారము మా చే 10,245 శత్రువులు జిక్కిరి. ఈసంఖ్యలో 816 ఉద్యోగస్థులుగూడ కలరు. జేమియానోపంక్తికి దక్షిణముఖముగ శత్రువులు పారగొలిచితిమి. జేమియానోకు ద్వైరముఖముననుండి వెలిసిన సరిహద్దులవరకు మాస్థానములను వ్యాపించితిమి. శత్రువులు దక్షిణకార్యోదగ్గరను, మాంటుకట్ట, వోడిను ప్రాంతములయందు దారుణముగ ద్రతియుద్ధములుజేసి విఫలులై ఘోరనష్టములపాలైరి. క్యంట్టాలాషియా, టూల్మికో ప్రదేశములపై మావైమానికులు బాంబులను బరపిరి. మాడు శత్రువిమానములను నేలగుల్పితిమి.

అమెరికా

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు

శత్రువుల వర్తకము

వాషింగటన్, మే 25:—అమెరికానుండి వెడలునపుడు బొల్షుగార్లు రిట్టునుడిచిరి. యుద్ధములో దిగినది మొదలు రోజుల లోభుగ యున్నైట్టు స్టేట్సుపోరు ఒనగరిచిన పోర్టుము లన్నియు ప్రసంశేయములు. సేను కొండంత యాశలతో నిచటికి వచ్చితిని. నాతలంపుకంటే ఎక్కువగ సేను కనులారజ్జాచితిని. బ్రిటిషు రాయబారులకు ఒసంగిన స్వాగతమును వారెన్నటికిని మరువజాలరు. వర్తమాన సంగ్రామముందు విజయము లగుటకు కలయక సాధనములను బడయుటకు ప్రెసిడెంటు చిట్టచుగారికిని, ప్రభుత్వము వారికిని సర్వాధికారమును దేయ మహాజనసభవారు తప్పక నిచ్చెదరని సమ్మతించిరి. ఇచ్చిర యధికారమును వీరు సమగ్రముగ ఉపయోగించవలెను. అమెరికావారి తోడ్పాటు సంగ్రామఫలితమును తెల్పునని సమ్మతించిరి. ఈసమ్మతముతో మిత్రమండలి ప్రభుత్వములవారికి తెలియజేసినదని బొల్షుగారు నడిచిరి. మరమిత్రులకే గాక ప్రపంచమందు మానవస్వేచ్ఛార్పత్తి పరాయణలకును ధర్మపథింగుననే ప్రవర్తించు ఎల్ల సాధు జనులకును నుడిన మానస్సులగుచున్నదని బొల్షుగారు నూచించిరి.

ఫలితములను విమర్శించుట.

వాషింగటన్, మే 26:—సమావేశాంతరమున యున్నైట్టు స్టేట్సునుండి ఆంగ్లరాజువారులు వెడుచుచుండున భూవికాలమందు అమెరికావారికిని, మిత్రమండలివారికిని అంత్యోత్తోపయోగముగు కొన్ని సంగతులను సుప్రమాణముగ తెలియజేసిరి. ఆసంగతు లేవ:—ఆంగ్ల అమెరికా ఉద్యోగస్థులు ఒండొరుల యెడ తాము జూపిన సానుభూతిని వర్ధింప తగముకాదు. ఒండొరుల సమావేశముచే మిత్రమండలివారికిని, యున్నైట్టు స్టేట్సునైట్సువారికిగల వాంఛనీయములను తెలిసికొనిరి. సమాకారము హెచ్చినది. ఎవరికై వారికి తేటపడినది. పూర్వమున్న భయ మంతరించినది. ఇప్పుడు యున్నైట్టు స్టేట్సువారు పూర్తిగ మిత్రమండలివారి వాంఛనీయగలిగిరి. మిత్రమండలివారికి అమెరికా వారి వస్తు సంపదలు తెలియుటయేగాక ఎంతెక్కువకు సహకారక నుండునో హడ తెలిసికొనిరి. శాసనబద్ధము కానిది ఏదీయు ఫలితపాలవని చాలమంది యంగీకరించిరి. ఈరాయబారులలో అనేక మంది రణరంగమున క్యయముగ పనిజేసినవారుగలరు. తమ స్వానుభవమును ఉండరికిని తెలియజేసి కర్తవ్యము లగు వారి నాచరించుటకు సిలుకులుగ జేయుచుండిరి. ఏమాన్యు ముఖ్యానసరములో కాని నన్నిటిని తెలుపుటచే అత్యంత లాభకరముగ నున్నది 125 సంవత్సరముల నాటికంటే నేడు అపరిమితగు మైత్రితోన, బాంధవ్యముతోను యున్నైట్టు స్టేట్సువారు ప్రేమబ్రదికవారితో సంపదించుచుండిరి.

ఎక్కువసానుభూతి

ఆంగ్లభాషను మాట్లాడు రెండు శాఖలవారును ఎక్కువసానుభూతితో పెల్లగుట బొల్షుగారు కనులారగాంచిరి.

బ్రిటిషువారు ఆమెరికావారి చిత్రవృత్తి నమనరించి మెలకువ తో మెలగిరి. ఆమెరికానల న్యవహారములతో జోక్యము కలుగ జేసి కొన్ని నువ్వు కనబడకుండ నుండుటకు సర్వదా బ్రిటిషువారు ప్రయత్నించుచున్నవారు. బ్రిటిషువారికి గలిగిన యనుభవమును ఆమెరికావారికి తెలిపినచో ప్రస్తుత రాజకీయ విషయములకు దానినలన నేదైన లాభము కలిగిన ఆమెరికా వారట్లు ఉపయోగించుకొందురను భావముతో మాత్రమే బ్రిటిషువారు రట్లు చేయుచున్నారు. దీనివలన బ్రిటిషువారిభావము యుద్ధ విషయములయందు మాత్రమే గాక యుద్ధానంతర విశ్వ విషయములయందు గూడ లక్ష్యమగుట చేకూరినది ఆమెరికావారి భావము యుద్ధానంతర విశ్వవిషయములనుండి తాత్కాలిక యుద్ధవిషయముల యందు లక్ష్యమగుట చేకూరగలదు.

సంగతులను బాగుగ గ్రహించుట

ఉభయపక్షములవారును సంగతులను బాగుగ గ్రహించిరి. ప్రెసిడెంటు విల్సనుగారి దేశీయ సంఘపద్ధతిని నూచాయగ చర్చించిరి. కాని పూర్తిగ పరిష్కరించలేదు. మధ్య యోపాసామాజ్యమును స్థాపించెను జర్మనుల ఏర్పాటులను బాగుగ చర్చించిరి. దీనికి ప్రతికారముగ రుమేనియా, స్వీడీయా, హంటింగ్స్ దేశములకు తిరుగ స్వాతంత్ర్య మియవలెనని గూడ నిశ్చయించిరి. రాజ్యాక్రమణ, నష్టపరిహారము వలదని రషియావారు నడివెనుకమున లేచియు మనకు వ్యతిరేకముగ లేవు. ఎవ రేమార్పులను సూచించినను కోల్పోయిన రాష్ట్రములను వశపరచుకొనుటలో అందరును అంగీకరించుచున్నారు. రషియాలో సంగతులన్నియు అనుకూలముగ నుండునని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి ప్రతినిధులు తెలుపుచున్నారు. పోలండునకు స్వాతంత్ర్యముమిచ్చుట ఐగ్గండు మెక్సికో విషయములగుడ చర్చించి వర్తకవ్యవహారములను బాగుగ చర్చించి దానిలాభము చిరకాలముండునట్లు జేసిరి. సాధారణముగ యుద్ధమైనట్లు వేర్వేరు వర్తకవిషయమున బ్రిటిషువారికి ప్రత్యేక సౌకర్యములను కలుగజేసెదరు. శరీయసభవారెట్టి శాసనమును చేయ నందున వీనిని గురించి సమీక్షముగ వెలిబుచ్చుటకు పిలువెను. వస్తువులకు ఒకే ధరలను విధించుటకు ప్రత్యేకముగ ఒక వర్తకసభను మేర్పరచును. ఆర్థికమున లేకుండగను, రాష్ట్రీయముగ ఆహారపదార్థములను పంచి బెట్టెదరు. దీనివలన బలాత్కార ముండజాలదు.

ఆమెరికావారు బ్రిటిషువారి సముద్రపు ముట్టిడిని

ఆమోదించుట.

వీలయినంత వరకు ఆమెరికావారు బ్రిటిషువారి సముద్రపుముట్టిడికి సాయమొనర్చెదరు. స్క్వాడ్రోన్లను హాండువారికి ఆహారపదార్థములను రాయబారుల ద్వారా పంచి బెట్టెదరు. కొత్తగ ఎగువతి పత్రములను ప్రవేశపెట్టుటకప్పు బ్రిటిషువద్దతిని ఎంతమాత్రమును మార్పులేదు. శత్రువులకు సంబంధించిన వర్తక సంఘములకు ఆమెరికానుండి సరుకులే వియు పోకుండ నేర్పాటు జరుగుచున్నది. మిత్రమండలి వారి గోధుమ కార్యనిర్వాహక సంఘము వారి ద్వారా ఆమెరికా కనడావారి గోధుమలను మిత్రమండలి వారికి విక్రయించుటకు నిశ్చయించిరి. బజారులో గోధుమలధర హెచ్చుతగ్గుగనుండునను భయముచే ఏర్పాటుల వివరమును తెలుపుట లేదనిరి. ఇటీవల కారము ఆయుధసామగ్రి సమస్యను పరిష్కరించబడినది. లండను పంచాయితీలో శ్వశిత ప్రతినిధులు సప్లము, వర్తకవిషయములలో పనిచేయవలెనని యుద్ధమెట్లు వేర్వేరువారు గోరిరి. ఇవిగాక భూవైశ్యకావాకాశముల సహకారమునుగురించిగూడ ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి.

స్థానమును బలపరచు కొనుట.

నేటిపదార్థము ఖీన్సుమాన్ల సర్వ డెగ్లసుపేగు గారిట్లు ప్రకటింపిరి:— గొడీ కోర్టు కుత్తగ ముఖమునన, ఆర్మింటేజీసుకు ప్రాగ్నిక్కునను శత్రువులవాడిగ గతగాత్రానిధలము జేసిలిమి. స్కార్ప్సిడికి ప్రకృతనకూడ మా స్థానములను బలపరచుకొంటిమి. స్ట్రెయిస్లెక్కు, స్కార్ప్సిచుద్ధ్య శత్రువుల దారుణముగ ఫిరంగులతో పోరిరి.

బ్రెజిలు - మిత్రమండలి వారు.

లండన్, మే 27:— బ్రెజిలువారి 'టాజూకా' నౌకను అంతర్గాములు టార్పిడోతో గొట్టిమంచుటచే బ్రెజిలియను ప్రభుత్వము వారు మిత్రమండలి వారితో కలియుటకు యిచ్చి గించుచున్నవారు.

అంగ్లేయులు కొంచెము ముందుకేగుట.

నేటిరాత్రి బ్రిటిషువారిట్లు ప్రకటించిరి:— పాంపేను నౌక కొయిసెల్సు మట్టుప్రక్కల కొంచెము ముందుకేగి కొంతదూరమున ఆక్రమించుకొంటిమి. కోజాయెన్ నదివద్ద కావలి వైశ్యములతో పోరి కొంతమందిని బంధించి జేసిలిమి.

నిన్నటి విమానయుద్ధమందు మూడు జర్మను విమానములు నేలకూల్చిలిమి. కి దిండిని క్రిందకు భారదోలితిమి. మా విమానములు 4 కనుమించుటలేదు.

జర్మనీ

జర్మనీలో అగ్నిప్రమాదములు.

అమ్స్టర్దాం, మే 26:— జర్మనీలో గొప్ప అగ్ని బ్యాలులు ఇంకను ప్రజ్వరిల్లుచునే యున్నవి. డెర్లినులో నున్న వర్తక స్థలములను దోచుకొనిరి. దీనిలో నున్న పెట్రోలు, హైడ్రోజెన్ గ్యాసులను చెరువులు అంటుకొని ప్రేలినవి. అగ్ని ప్రమాదములజూడ ఎవరో బుద్ధి పూర్వకముగ తగుల బెట్టుచున్నారని తలంచుచున్నాను.

సమ్మేకట్టుకకు కారణములు.

లండన్, మే 24:— మ్యాజిక్ ప్రతికా విలేఖకుడు జ్యూరీనుండిట్లు తెలియజేసినాడు:— శత్రువులను తగ్గించుట చే పనివాండ్లు సమ్మేకట్టుట జరిగినది అపకృష్టపదార్థములు విరి విగ లభించక పోవుటచే కోజునకు 5 గంటల చొప్పు యుద్ధపు పనివాండ్లు పనిచేయుచున్నారు.

వైద్యసహాయనౌకలను జర్మనులు

క్రొత్తగ వెరపించుట.

లండను మే 26:— వైద్యసమండిచ్చిన ప్రభుత్వము వారి తంతిలన క్రొత్త జర్మనులు చురల వైద్యసహాయ నౌకలను భయపెట్టుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. బ్రిటిషువారు వైద్యసహాయనౌకలను అక్రమముగ ఉపయోగించుచున్నారని చురల నిర్దానజేయుచు ప్రత్యేకతయలైన యన్ని సముద్ర ప్రదేశములందును, మధ్యతరా సముద్రమందును వివక్షత లేకుండ అన్ని వైద్యసహాయ నౌకలను ముట్టిచి తక్షణము ముంచివేయుచునున్నారని వ్యాధిగ్రస్తులైనట్టియు, తుతగాతులైనట్టి వైద్యులను సహానికానుండి గ్రహదేశపు యిను పవారలనై కలహితకు గొంపోయి యవ్వోటునుండి జర్మనులు ఏర్పడిన మృతులనుదోస్తై కొంతవేగముతో వైద్యసాయపు నౌకలను నడిపించెదరుని యంగీకరించినచో జబ్రాబ్టరు వ్యారా ఆంగ్లేయుల వైద్యసాయ నౌకల పోనివైద్యుని జర్మనులు తెలియ జేయుచున్నవారు. 6 వారములకు ముందుగ బయలుదేరుకాలము వైద్యసాయపునౌక మేరుకు జర్మను ప్రభుత్వమువారికి అంగ్లేయులు విన్నవించుకొనవలెను. యితరప్రదేశములనుండి బ్రిటిషు శత్రువులతో ప్రవేశించు నౌకలమేరుకు, అది ప్రవేశించు కాలమునగూడ తెలియజేయవలెను. బ్రిటిషు దేశములయందు తమ లాభములను కాపాడుచున్న తటస్థరాజ్యపు ప్రభుత్వమువారి ప్రతినిధి ఆంగ్లేయైద్యసాయ నౌకలలో వ్యాధిగ్రస్తులను, తుతగాతులను, దాసులను, వీరి కుపయోగించు సామగ్రి తప్పనిమేధించబడిన యితర ఆయుధసామగ్రి మున్నగునవి లేవని నౌక పయనముగుటకు ముందుగ ప్రకటితము జేయవలెను.

సాగ్రామము వాగ్దానాత్రికలు.

అమ్స్టర్దాం, మే 27 — యుద్ధమారంభమైనది మొదలు నేటివరకు జర్మనీలో 630 వైద్యపత్రికలు నిలిచిపోయినవి.

ఆఫ్రికా

జోసెపు ప్రభుత్వము ప్రధానమంత్రిత్వమునకు ఉపయోగము.

అమ్స్టర్దాం, మే 27:— ప్రధానమంత్రిత్వమునకు లేదని ఆఫ్రికాను కోసపు గాని గాకరించినట్లు యుద్ధమెట్లు నుండి తిరిగివచ్చినా.

స్పెయిను—అంతర్గామి సమస్య

లండన్, మే 27:— స్పెయిను మంత్రవర్తనవారికను అంతర్గామి సమస్యను గురించి చర్చించుచున్నారు. స్పెయిను దేశమునకు జర్మనులు గూఢచారులను పనిచేయుచు మనరవాస్యములను కనిపెట్టుచుండగ మనము వారిని దేశమునుంచి వెడలగొట్టక పోవుటచేసినా, వారి అక్రమచర్యలను నివారించకపోవుట చేసినా మన సముద్రతీరములయందు అంతర్గామిలను విస్త్రాముగ ప్రవేశపెట్టుచున్నారని దొరతనమువారి విమర్శలు తెలియజేసిరి.

స్వీడను నౌకలను హెచ్చుగ బుట్టుకొనుట.

లండన్, మే 27:— ఢిల్లాల్యంకుకు పోవుమార్గమున బాల్టిక్ సముద్రమందు 3 స్వీడనునౌకలను బంధించి స్వీడను మండికి జర్మనులు గొంపోయి.

బ్రిటన్ దేశములో రషియా రాయబారి

పెట్రోగ్రాదు మే 26:— లండను నగరమందు రషియా రాయబారిగ ఇజోలిస్కిగారిని నియమించి రన్నవాగ్త ఆసక్యము లండనునగరమందు వీరిఉద్ద్యోగము గిరిచి ఎట్టిమానము గానరావు వీరిని ప్యారీసులో ఇంకొక స్థానమున నియమించెదరు.

నూలు వర్తకము.

లండన్, మే 26:— దేశవర్తకమునకును 230, 000 నేతగాండ్ర శీతమును నూటికి 10 పౌనుల చొప్పు హెచ్చించిన ఎంతమొత్తగునో అంతవిలువగల నూలు సరుకులను లొంకామెరు, డెప్బీమెర్ పారిశ్రామిక సంఘమువారు విదేశస్య దేశ వర్తకమునకు కొనిరి.

అధిని వేశములకు వలస బోవుట.

లండన్, మే 26:— అధిని వేశములకువలస బోవు విషయమై సామ్రాజ్యముద్దసభవారికి ఇండియా ప్రతినిధులు సమర్పించిన నిశ్చయించు ఆయా అధిని వేశములవారు ఏర్పడిన నిరోధకములను విమర్శించుచు భారతీయులభావములకు ఈనిధముగ స్పష్టపరిచిరి:— సామ్రాజ్యభివృద్ధికి పాటుబడుచున్న భారతీయులు ప్రస్తుతమందు రెండుభావములతో గూడుకొన్నవారు. బ్రిటిషు పౌరులను నిర్వహించుచున్న సామ్రాజ్యమందు భారతీయులకు మధ్యభాగము గన్నవని సంతసించుచున్నవారు. గాన సామ్రాజ్యవాసులకు గలుగు హక్కులను మామగూడ ప్రకాశింపు పని కోరుచున్నారు. తమ భారతీయ జాతీయము ప్రాచీనానగ రికతను నంశపరంపరాగతను గురీక క్రిజుడినాచిలకపాపి గురు న్నారు. సామ్రాజ్యము నియత్తము తమ యధిప్రాణములకు ధారపోసిరి. తమ ప్రభుత్వని ధైర్యసాహసములను లోకమునకు తెల్లముచేసిరి. బ్రిటిషు పౌరులు వీరిని లెస్సగ గుర్తించి దురుగాక యని గోరుచున్నారు. సుకల్పమును, ఉపలబ్ధియును ఈదచ్చయందు అధికముగ గూడియున్నవి. ఈపక్షము అధిని వేశములవారుగూడ ఇట్టి మనోవాసనలతో డనే అప్రలోకించినచో భారతీయులు ఐహిక విషయముల పట్ల నకారణముగ పట్టుబట్టుట వారుకావని గ్రహించ గలుగుదురు.

నియమానుసారముగ విక్రయించుట తేయాను

లండన్, మే 26:— దొరతనమువారి క్రొత్తపద్ధతుల ప్రకారమునచ్చెగు లే చూపవలయునగు తక్కువరకపు గావా ఫీనాతేయానును చతుక విక్రయించి చిల్లర దుకానంవారును గొంమాదేశ, సింహళపు తేయానునకు నష్టముకలిగించి దాని మేరుకు పాకుజేయునుని లండను తేయానువర్తక సంఘము వారు భయపడుచున్నారని ఈనామున తెలిసినది.

చినాగో అనావృత్తి.

హాంగ్, మే 27 — చువ్యు ఉత్త చినాగో అనావృత్తి మున లేకుండుటచే వరిపంటంతయు పావమునది. ఈపుట్టి నేమోయని భయపడుచున్నారు.

ఆంగ్లేయకోద్యోగుల యుక్తతలు ప్రకారమున దురాను దొరతనమువారి జరకల కేకలకు యుక్తత లేవని నీలగిరి జిల్లాలోనికి కాలుపెట్టి గుర్తించుటకు ఆరుదల మునపూర వుద్ధముల పురుషేంద్రుని నున్న ఆంగ్లేయరానికి తమ యుక్తతను ప్రదర్శించుచు వలయును. ఈ ధరభాషుల యుద్ధానికి చెన్నపుర దొరతనమువారి కంపును. అది బలమువారి కోతనమువారు ప్రకటించిరి.

గతకు కివారము వాకు మామయందు మిషన్ లో సభ మొనర్చి. “దొరతనమువారు లాటరీల నామాకి చుట్ట సభవారి కసంతృప్తికరము చున్నది. దొరతనమువారు యామోదన కారణమున ప్రజలయందు జూరహదిగాల మునినీ ప్రోత్సహింపబడిన దనును. ధర్మముకై మిత్రమండలి పోరుచున్నది. ఆయోగ్యపు మార్గముల మూలమున నీవీగాటమునకు ధనమునుగూర్చి యల్పింపరాదు. గనుక యిదివఃకున్న లాటరీ యామోదములను రద్దుచేసి యిటువై నెట్టి విధమగు లాటరీనిగూడ దొరతనమువారు నామాకింపగూడదు. న్యాయ మార్గానుకూలములగు యే యితర పద్ధతులైన సభవారామా దించి దొరతనమువారికి తోడ్పడుదురను నౌక తీర్మానమును దుదరాను విషప్పుగా రుపపాదించిరి.

1235-10-7

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్రపత్రిక
1917 సం॥ మే నెల 29-వ తేది
చుంగరవారము

శేషశాయందు భూపతిరాయ వేంకటపతి రాయ

మండలమునకు సంబంధించిన జలాధారములు, మురుగు కాలువలు, చైలుమార్గములు, చోర సంస్కరణ స్థానములు, గ్రామపంచాయతీలు, గ్రామమార్గములు, వైద్యసాధనములు మొదలగు విషయములు చర్చింపబడినవి. గుంటూరు మండల వృద్ధి కవసరమైన జలాధారములందు కృష్ణా దిజ ర్వాయిరునిర్మాణము ప్రముఖము. దానిని పాలకులు చెనుకబెట్టిరి. భృగుభాండా ప్రోజెక్టు అవసరమైనను నిలుపుదల చేయబడినది. 1914-15 నందు జలాధార నిర్మాణమునకు రీ65 వేలు శాంక్షను చేయబడినను 500 వేలు మాత్రమే వ్యయముచేయబడినది. జలాధారములకు తక్కువ వ్యయముచేయుటయును చైలుమార్గములకు ఎక్కువ వ్యయముచేయుటయును వింతిగనున్నదని వేంకటపతి రాజు గారు తెలియజేసిరి. డెబ్బాప్రదేశములందు మురుగు పారుదలకు తగిన సమపాయములు లేనందున గత సంవత్సరమునందు వరదలవలన గలిగిన నష్టము పాలకులకు తెలిసియున్నది. అయినను పాలకులు మురుగుకాలువలకు తగినవ్యయము చేయుటలేదు. “డెబ్బా భూములవలన 724 లక్షల రూప్యముల లాభము వచ్చుచున్నప్పుడు మురుగు కాలువలను బాగు చేయుటకు తగినంత సొమ్మును ఖర్చుపెట్టకుండుట యన్యాయము” అని సభాధిపతి తెలిపిన భావమును పాలకులు గమనింపవలసి యుండును. గ్రామ మార్గము లన్ని మండలంబులందును హీనస్థితియందున్నవి గుంటూరు మండలమునందు 789 మైళ్ళ రాతి రోడ్లు 180 మట్టిరోడ్లు కలవు. ప్రజలు రోడ్లు సెస్సును చెల్లించుచున్నారు. ఆ సెస్సుచందు విశేష భాగము పట్టణములకు బోవు రాతిరోడ్లలకై వినియోగ పడుచున్నది. మండల సభలయందు ప్రతియేటను క్రొత్తరోడ్లను వేయుటను గురించి తీర్మానములు ప్రతిపాదించ బడుచున్నవి. కాని ప్రయోజనము గలుగుటలేదు. స్థానిక స్వపరిపాలనమును వ్యాపింపజేయుటవలననే స్వకరిపాలనాధికారము గల ప్రజలు వారికి దగిన మార్గములను నిర్మించుటకు జిల్లాబోర్డులను నధికారులను తొందరపెట్టి కార్యములను సాధించగలరు. గుంటూరు మండలమునందు 13 లక్షల ప్రజలకును 19 వైద్యశాలలు మాత్రము గలవు. ప్రజలకు వైద్యసహాయమును వ్యాపింపజేయుట కింకను ననేకములైన వైద్యాలయము లవసరమగుచున్నవి. వర్తమానస్థితియందు పాలకులకు పాశ్చాత్య వైద్య విధానమునా దభిమాన మున్నను వివరీత వ్యయముకు లోతైన విధానమును జరేమునందంతటను వ్యాపింపజేయుట పాధ్యముగాదు. ఈ సందర్భమునందు “మండలజనులకు పూర్తిగలాభము గలుగజేయవలదినచో ప్రతి గ్రామమునకు కొద్దిఖర్చుల ద్వారాను ఆయుర్వేదవైద్యుని ఉంచవచ్చును. అట్లేయ వైద్యమువల్ల లాభము పొందజాలక ఆయుర్వేద వైద్యమువలన లాభముపొందిన రోగుల ననేకులను మన మెరుగుదుము.” అని సభాధిపతి తెలిపిన భావమును పాలకులు ప్రజలు గమనింపవలసి యుండును.

పూరుకొనవలయును ఉత్సాహము గలదు.” అని భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజుగారు పరమోత్సాహముతో తెలిపిన భావము ఆంధ్రతత్త్వమును గ్రహించినవారలకు మహదానందమును గలిగింపగలదు. ఆంధ్రోద్యమమునందు సంపూర్ణోత్సాహము మాతృభావమును గ్రహించినవారలకు మాత్రము గలుగును. మాతృరూపమును సందర్శించినవారలకు సర్వత్ర మాతృరూపములు ప్రత్యక్షమగుచుండును. అన్ని రూపములందును మాతృలీలలు గోచరంబగుచుండును. అన్ని భావములందును మాతృభావము పరిస్ఫుటమగుచుండును. ఈ రూఢిజ్ఞానము గలిగిన వారలకే ఆంధ్రోద్యమమునందు సంపూర్ణోత్సాహము విశ్వాసము గలుగును. ఆత్మవిశ్వాసము లేనివారలకు సంకల్పసామర్థ్యము గాని వ్యవహార నిష్పరాణ సామర్థ్యము గాని కలుగనేరదు. ఆత్మవిశ్వాసము గలవారలు విఘ్న పరంపర లష్టపక్షినను కష్టము గలిగినను ధనము పోయినను ప్రాణోపద్రవము సంప్రాప్తమైనను వారి మహా ప్రయత్నములను పరిత్యజింపరు. భర్తృహరి నీతి శతకమునందలి మహోపదేశమును స్మరించుచు నాంధ్రులందరును నాంధ్రోద్యమమునందు సంపూర్ణోత్సాహమును సంపూర్ణ విశ్వాసమును గలిగి ఆంధ్రోద్యమోప లబ్ధికై పాటుపడి మాతృ ప్రసాదమును బడయుటకు పాత్రులగుమరని నమ్ముచున్నాము.

(0)
అటవీ సంపదలు.

హిందూదేశమునం దచారమైన యరణ్య సంపదలు గలవు. వాని యుపయోగమును వ్యాపిపజేయుటకు తగిన ఏర్పాటులను జేయుకుండుట వలనను దేశసంపదలు వికసించుటలేదు. హిందూ దేశమునకు విదేశములనుండి 1914-15 నందు 113 లక్షల రూప్యముల నిష్పవెట్టెలు దిగుమతి చేయబడినవి. నిష్పవెట్టెల వ్యాపార మిప్పుడు విశేషముగ జపానుతో నడచుచున్నది. హిందూదేశమునందు నిష్పపుల్లలు పెట్టెలు చేయుటకు తగిన కొయ్య దొరకనందున నీ పరిశ్రమవృద్ధి గాలేదని తెలియుచున్నది. హిందూదేశమునందు నిష్పపుల్లలను జేయుటకు తగిన కొయ్యలను గురించి అటువీ శాఖాధికారి యొక పుస్తకమును ప్రచురించెను. అందు నిష్పపుల్లలను జేయుటకు తగిన కొయ్యలు అవి దొరికెడి స్థలములు తెలుపబడినవి. హిమాలయ ప్రాంతములందు దేవదారు చెట్ల వనములు గలవు. ఆ చెట్ల కొయ్యలను పలకలుగ జేసి నిష్పవెట్టెల యంత్రాలయములు గల ప్రదేశములకు పంపుట కేర్పాటును జేసిన ఈ పరిశ్రమ సులభ సాధ్యమగును. నిష్పవెట్టెలు జనాకీర్ణమైన ప్రదేశములందు ఖర్చుపడును. కొయ్యలు హిమాలయ ప్రాంతములందు గలవు. కొయ్యలు పరిశ్రమాగారమునకు చవుకగ జేసిన నిష్పవెట్టెల పరిశ్రమము సులభ సాధ్యమగును. దక్షిణ హిందూదేశమునందును నీ పరిబంధకమే గలదు.

అటవీ పదార్థముల సాహాయ్యమువలన నిర్మితము గాగల పరిశ్రమలందు కాగితము పరిశ్రమయును ముఖ్యమై యున్నది. కాగితము పీడినిజేయుటకు తగినచెట్లు అడవులందు విశేషముగ గలవు. వైదురుచ్ఛక్తి పనికి విశేషముగ నుపయోగ పడును. కాని వాని యుపయోగమును గ్రహించికొయ్యపిండి పరిశ్రమకు సాపేచినవా రెవరును లేరు. కొయ్యలేకాకను నరణ్యమునందు దిక్కులేకను పెరిగెడి గడ్డియును కాగితములను జేయుట కుపయోగించును. గడ్డి ఈ బాగాళము అస్సాము బర్మా లయందు

విశేషముగ గలదు. కొల్లేటియందు గల జనుము వరిగడ్డియును కాగితపుట్టలను ముసక కాగితములను జేయుట కుపయోగపడును. ఈగడ్డిని నెరుల్లను వాడి న 50, 000 టన్నుల కాగితములను అట్టలను జేయుటకు ఏలుగలదని తెలియుచున్నది. కాగితములకు రాను రాను ధర హెచ్చుటయును గిరాకి హెచ్చుటయును సంభవించగలదు. పాలకు లీ పరిశ్రమ విషయమై శ్రద్ధను వహింపవలసి యుదురు. ప్రజలకు తాతా కంపెనీ వంటి వారు పూనుకొనిన గాని ఇట్టి పెద్ద పరిశ్రమను స్థాపించుట సాధ్యము గాదు.

చెన్నాడ వైద్యశ్రమము

చెన్నపురి రాష్ట్రము నందు క్రాసు, విశాఖపట్టణము, కాలికట్టలం దున్నట్ల వైద్యశ్రమములు గలవు. ఆ వైద్యశ్రమము లందు గతసంవత్సరమునందు 276 మంది పిచ్చివాండు చికిత్సను బొందిరి. అందు 222 మంది పురుషులు 54గు స్త్రీలు గలరు, అందు 43 పురుషులు 11 స్త్రీలు శేరస్థులు. ఉన్నట్టలందు 249 మంది పనిపాటులను జేయుటయందు నియోగింప బడిరి. ఉన్నానాలయములను పోషించుటకై నెలకు రూ 4423లు వ్యయము చేయబడు చున్నది. పనిపాటులు వలన సంవత్సరమునకు రూ. 1701 లు లభించు చున్నవి. విశాఖపట్టణము నందలి ఉన్నట్టలయమునందు గతసంవత్సరమునందు 110 మంది వైద్య సహాయమును బొందిరి. కాని పాలకుల నిజేదన ప్రకములందు ఇతర విషయములు లేనందున సున్నాదస్థితి వృద్ధిచందున్నదియు, తగ్గుచున్నదియు, నిష్క్రయించుట కారణములులేవు.

బంధకప్రాంత నిర్మూలనము.

నాలుగు మాసములకు పూర్వము బంధకప్రాంతము నా పుటకు కొన్ని ఏండ్లు పట్టునని ఛేంబర్లకు గారు చెప్పియుండిరి. రెండు దినములకు పూర్వము బంధకప్రాంతము పునరుద్ధారణ చేయబడదని ఛేంబర్లకుగారు చెప్పియుండిరి. ఈ నాలుగు మాసములలోను ఛేంబర్లకు గారి భావములం దింతయూర్పు గలుగుటకు ముఖ్యకారణము సామ్రాజ్యసభా సమావేశమని నిర్ణయం పరచుచున్నది. ఛేంబర్లకు గారు సామ్రాజ్యసభ యందు హాజరై ఛేంబర్లతో సంప్రదించినపుడు వారి దృఢాభిప్రాయం గనుగొని యుండును. మమ్మనెట్ల ప్రభువుయొక్క వారి దృఢనిశ్చయమును తెలిపి యున్నారు. ఈ విషయము నందునలే రాజ్యాంగవిషయము లందును ఛేంబర్లకు గారికి ఉదారభావము గలుగుచున్నదని వారి ప్రసంగములను జదివిన వారలకు నిద్రమగుచున్నది. ఈ యుదారభావము రాజ్యాంగములకు సంయుక్తము ప్యాపించిన ప్రయోజనము గలది గలదు.

బందరు హిందూ హైస్కూలు.

ఈపాఠశాలకు రసాయన పరిశోధనాగారమును పుష్కల భాండాగారమును వస్తు ప్రదర్శనాగారమును నిర్మించుటకు కలయుననున గగము మొదలయినను మించకుండు విరాళ మొసంగుటకు చెన్నపురి నగరతనమువారు తర్రపును ప్రకటించిరి. ఇందులకుకొన్ని నిబంధనలనేర్పరచిరి (1) ఈ నెల 2వ తేదీ నిశ్చయించినదిగాను చేసిన మాదనల ననుసరించి నిర్మాణ కార్యములను జరుపవలెను. (2) గహాయవిరాళ స్వృతిలోని నిబంధనల నన్నిటి ననుసరింపవలెను. ఇట్లు పాఠశాలాధికారులు సర్దుబాటుచేయుట యధోక్తముగ నెరవేర్చినచో నగరతనము వారి యవకాశమును బట్టి విరాళనము వారి కొసంగ బడు ననిరి. ఉదాహరణము తో నగరతనమువారు ధనసహాయముచేయ నంగీకరించినందులకు ఆంధ్రులందరును కృతజ్ఞులు. ప్రభుత్వమువారి ధనసహాయము నపేక్షింపగోరవారు వారు విధించు నియమముల ననుసరించుటకు సంసిద్ధులగు నుండుటకు మొదటనే నిశ్చయించుకొని యుండురు. నిర్మయముగను నిష్కామ్యముగను నిగూఢముగను దానము కొరకే దానమొసంగుట యుక్తమదాత్మత్వ లక్షణము. అట్టి దాతలు మిక్కిలి యురుగునందురు. సామాన్యముగ దానమిచ్చు వారందరును కొన్ని నిబంధనల విధించుట సహజము. అట్టిచో కృతస్థా బద్ధులగు ప్రభుత్వమువారిట్టి నియమములను విధించుట యందెట్టి వింతయొనలేదు. గాననే కృతస్థ సాతత్వ్య సంరక్షణ తత్పరత్వము గల పాఠశాలాధికారులు ప్రభుత్వము వారిసహాయము నపేక్షింప కుండును. గాని యట్లందరికిని చేయుట సుకరముగాదు. ధనికులగుడత యులు తమకు దేశారాధనమున గలబాధ్యతను పూర్తిగనుర్తించి మెలంగునంతి వరకును గత్యంతరములేదు. అట్టివిధానము దేశమున విస్తరించు భాగ్యవత్సంతము వాంఛనీయము. స్వపరిపాలనము లభించిన నన్ని కొంతయును గూడ తీరగలనట్లు నిశ్చయము.

ఆంధ్రోద్యమము

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభ

ఆంధ్రదేశమునం జైదువత్సరములనుండి ఆంధ్రోద్యమము నేరిట జరిగిన ఆంధ్రోద్యమము కొంతవరకు దేశము నందు గమపడుచున్నది. ప్రభుత్వమున ఆంధ్రమహాసభ పుట్టు యావత్కము యని సంజేషించినవారును అట్టిసభ ప్రాందవ బాతీయాభ్యున్నతికి అన్ని దాహకముని వాదించి ప్రతిఘటించి వారు వైతము నే దట్టిసభ యావత్కమునియు దాని ప్రయోజనము మొదలయు అద్దానికి ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వము కలదనియు ఆ సభావిజయ నిర్వహణదేశముయొక్క భావి భాగ్యోదయమున కత్యావశ్యకమనియు వాక్రమ్యుచున్నారు. ఇట్టి తరుణము నందు ఈసభయొక్క రూప మెట్లుండవలెనో దీనికాగ్రభిధాన మెట్లు నిర్వర్తంప వలెనో దీనిఫల ప్రాప్తికి ఆభిల భారతీయ మహాసభ కెట్లుసమ్యక్భాగ్యము నొందవలెనోయను విషయములు మాత్రము ప్రతియాంధ్రుని మనంబును కలవర పెట్టుచున్నవి. ఈవిషయములు రానున్న ఆంధ్ర మహా సభయందు తీవ్రచర్చకు పాల్పడవచ్చును. కావునవానిని గూర్చి కొంతవర్ధించుట అవశ్యకము.

ఆంధ్రోద్యమముయొక్క ప్రధానసంక్షేమము దేశభాష ప్రాముఖ్యత భవత్కమునందు ప్రజలు పుతెగంగులవారనియా, ఏక భాషాప్రచారము లేనివారనియు సామాన్యజాతీయ బాంధవ్యముల పీరికి లేవనియు, అందువలన పీరికి స్వపరిపాలన లేవల మాదవ్యమాత్రమేగాని ఆచరణీయ రాజ్యాంగవ్యవస్థ గాదనియు వాదములు జరుగుచుండగా ఆమోక్షముల నిర్వర్తించి స్వపరిపాలనా విధానమునకు ఏ అటకములేక భారతీయులు అన్వలగుటకు తగుమాగ్ధము నాలొచించుట మన రాజకీయాంధ్రోద్యమ పరిణామమునందు అవశ్యకమయ్యెను. ఈ విచారణయందు మనలోపములకును మనప్రస్తుతవిద్య విధానము ప్రధాన హేతుకనియు దేశీయవ్యక్తులవిద్య మనకు గలదిక మన పూర్వవిజ్ఞానము, పూర్వాచార పరిణామము పూర్వచారిత్రము, దేశీయవ్యక్తిత్వము జనులకలదనీ భావిభాగ్యోదయమునకు సాయ మొందించి జాతీయభావమును పురికొల్పవలసి యెంచిరి. అట్టి విద్యకై జాతీయప్రతిష్ఠాపనల నెలకొల్పిరి. ఇట్టి జాతీయ ప్రతిష్ఠాపనలు నెక్కలెని ననుచుని ప్రయోజనములు పూర్వముగా సాగించకలేననినను వానియందు దేశభావలక్ష్యా విద్య గలవనెగాని నేరొందు మాగ్ధము గానింపదు. ఇట్టి దేశ భావలక్ష్యా విద్య గలవ నెందునవత్సర ఆభాష ప్రచారక దేశమును జేరువ్యక్తిగా, జేరుభాగముగా, నెంచవలెను. ఏ కార్యమైనను భాగుగ నిర్వర్తించ నెంచితిమా దాని కొక్కరే ద్రాక్షాన మేర్పరచి ఆ చోటకు పంకి కార్యముల నిర్వర్తించుట యావత్కము. అట్టిద్రాక్షానమునకు లోబడియుండు దానిని సామాన్యముగ నెక్కరాష్ట్రీయని వ్యవహరింపుచుండుము. అట్టిరాష్ట్రీయభాగము భాషామూలకముగా చేయుట జాతీయవిద్యావ్యాప్తికి మూలము. ఈరాష్ట్రీయభాగమునందు జనలక్ష్య భావమల వడుటకులభ్యము. ఎన్నివర్షముల క్షేమమున్నను ఏకభాషాప్రచారణము వానిని దారితోలి వారి కొక ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వమును కలుగ చేయును. ఇట్లు విద్యభావమునైన కృత్రిమజేరి జాతీయభావమును నొందుట సులభము. ఈవాదమునకు ఆంధ్రోద్యమమొక రూప మొసంగి ఏకభాషాప్రచారములందర నొక్కచోచేర్చి వారిదేశభావ ద్వారావారి కనునగు కార్యముల సాదించుటకు మాగ్ధమేర్పరప వలెనని నిశ్చయింపవలెను. దీనికలయిక నీరరాష్ట్రీభావముకేవలము చేరి మనోకల్పితముగా నుండుటకున్న పరిపాలనా విధానమునందును భాషనుపట్టి రాష్ట్రీయుల నేర్పరిచిన ప్రత్యేక మూమేర్పరచిన భాషాప్రయత్ని రాష్ట్రీయులుగా భారతీయులు భాగింపుడని ప్రభుత్వమువారిని గోరుచున్నాము. అట్టివిభాగము జాతీయభావమును వృద్ధిబొందించుటకును జాతీయవిద్య నెరపుటకును, కార్యదక్షిణి వహించుటకును, మూలాధానమని ఆంధ్రోద్యమము చాటి నది. ఇదేమో ప్రాందవబాతీయ పరిణామమునకు ఆంధ్రులొ సంగిన సంక్షేమము. ఈ సంక్షేమము ఆభిలభితే వ్యవసాయము పంపవలెను. ఈ భావము ఆభిలభితేవ్యవసాయము కలుగవలెనని

నిభావతీయ మహాసభయందు ఈవిషయమును చర్చకుదెచ్చి వారి మెప్పుబడని వారివలన తీర్మానమును సంపాదించవలెను. అట్టివారి యభిమతమును బొందుటకు వారిచట్టముల ననుసరించి వారికి యు పాంగముగా ఆంధ్రమహాసభ యుండినగాని ఆ కార్యమును నిర్వర్తించ జాలము. ఈవిషయమును గ్రంహించియే కాకినాడలో జరిగిన ఆంధ్ర మహాసభయందు మన పనునొకండు ఆంధ్రమండలములను ప్రత్యేక కాంగ్రెసు స్కిలుగా నేర్పరపవలసినదని కాంగ్రెసు సభవారిని కోరియుంటిమి. అందున కనుగుణముగా ఆభిలభారతీయ సభాస్థాపితోప సంఘమువారు (All India Congress Committee) మన కనుకూలముగా తీర్మానించినయి న్నారు. కావమనమిక ఆంధ్రమహాసభను కాంగ్రెసునకుపాంగముగానుంచి పనిచేయవచ్చు మన సంక్షేమము దేశీయ మహాసభకు తెల్పుటకును అందుమూలమున ఆభిలభితేవ్యవసాయము మన సంక్షేమమునకు ప్రచారము గల్గించుటకును వలను పడదు. కాని ఆంధ్రమహాసభకు ఒకప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము గలదనియు అయ్యది కాంగ్రెసునకు పాంగమయి నెంతిట ననించుననియు కొందరభిప్రాయపడవచ్చును. కాని ఈ ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము మనకుండుట వ్యవయోగము. అయ్యది భరత వ్యవసాయకంఠకును గలిగించవలెను. కాంగ్రెసునకు పాంగముగా నుండి మనమాగ్ధములను, మనకోరికలను మనకార్యాచరణపద్ధతిని వారు ననుసరించునట్లు చేయుటయే మన పరమావశ్యమయ్యు వము. భారతీజాతి యొక్కయుమనకు భిన్నముగాదని యుజావుచేయుటకదియే ప్రధానమము. మనయుద్వయము విహారియొక్క మునునలేకన రాష్ట్రీయభాగమునకే పుట్టింది కానందునను భావతమానకోటి కంఠకును ఈసంక్షేమము క్రేయోదాహకముని మొంది విశాలభావములతో పుట్టించుచును కూపకచందూకములకలె మనము ప్రత్యేక ప్రపంచమునందుండక రాజకీయ వ్యవస్థల పరిగడించి కాంగ్రెసునకు కనుబంధనుగు రాష్ట్రీయ సభగా మనసభను మాన్పుట త్యాగశ్రమముగాన ఈ విషయమును నెట్లూరులో జరుగవచ్చు ఆంధ్రమహాసభయందు తీర్మానించెదదని నమ్ముచున్నాడ.

నెలగపూడి సుబ్బారావు.

(o)

హోమయూలు సమితికాభివారి యాజమాన్యముక్రింద తిరుచువాల్లి నగరమున 27వ తేదీ ఆద్యమున సామ్రాజ్యకా సన కభాసభ్యులగు మా. కె. రెంగస్వామిఅయ్యంగారి యధ్యక్ష స్వీకృతికంద నొకసభ జరిగెను. కథయందు ఆని పీఠంబున్న గారు బాతుద్ధవమును గూర్చి యుపన్యసించెను.

పంచాయితీ సమితివాదా ప్రేమనున చాల బస్తాల సుకు నిలువనింకియున్నది. పురమునంలి మార్కెట్టు, గోదాములును వివిధములగు వాస్తవపు బస్తాలతోనిండి ఎడములేక యున్నవి. ఈ నిలువనింపకతోడు అనునవియును పురపరిసరముల నుండి 25 వేలమండుగులు గారుయరచ్చుచున్నవి. ఇనుపవారియధికారులు సుకులబండిని ఎదుపయెడల, నిలువబడియుండిన యాధాన్య పురాని కేసుకేడు భూమనో చెప్పబాలము ప్రాంతీయునగు జేట్టు.

కాకి జేట్టుకట్టి కైక్కులు ప్రత్యేకము నిగుటకు నకతి లేనందున, అచట గాపురముగన్న గుంటూరువారకు వాజేట్టు గానుబ్రాహ్మంగారు ఒక మేడనుకొని కన్యకాపర మేత్వరి కత్రిమని యేర్పరప గుంటూరుకు వచ్చి యిచ్చటి తిమ్మకైక్కులతో చేలుపగా, దానిని జేవమచేసి బజానా యిచ్చివచ్చుటపై గుంటూరునుండి పోతుకొని బసవయ్య గారు శివగట్టి రావచ్చుమి గుత్తగారు మున్నగువారు న్నెట్టి.

ఈ నెల 10వ తేదీని లేపల్లెలో జరిగిన పారిసభలో, ఈనెల 20వ తేదీని జరుగు సంఘసంస్కరణ సభకు, 'శీలప్రాచీ' పోగి బావ్యత్రకారేరావుగారిని, సాహస్యసంఘాధ్యక్షులుగా, కొప్పటి కత్తివారాయగారిని కాంగ్రెస్సభ్యును నియమించిరి.

౨౬ వ గుంటూరుమండల సభ

శేషశాలో సమావేశమగుట.

(మాప్రత్యేక విశేషములయొద్దనుండి)

శేషశా, మే 28:—మధ్యాహ్నము 11-30.

చెన్నపురినుండి బయలుదేరినవారితో గుంటూరుమండలములోనున్న రెండవ ముఖ్యపట్టణమును వంగవోలుకు బండి రాత్రి 12 గంటలకు చేరినది. ఇచ్చట అయిదారుగురు ప్రతినిధులు మాబండిలో నెక్కిరి. బాపట్ల ప్రేమమలలోను, మధ్య మధ్య ప్రేమమలలోను ఒకరిద్దరెక్కి యుండవచ్చును. తెనాలికి బండి 2 1/2 గంటలకు చేరినది. ఈ బండిలోనే సభాధ్యక్షులగు మానసియ భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజుగారు ఉదక మండలమునుండి యుచ్చటించిరి. నేటిఉదయము 6 గంటలవరకును విశ్రాంతిని బ్రచ్చుకొనినవారితో శేషశా వెళ్లు బండికై సిద్ధమయితిమి. గుంటూరు నుండి వచ్చిన బండిలో ఆవురమునుండి చాలమంది ప్రతినిధులు గన్పట్టిరి. కాని వారి సంఖ్య అనుకోనింత అధికముగ లేదు. స్నేహితులను గలిసి కొనినంత ప్రయాణ యాసము ఎగిరిపోయినది ఇష్టా గోష్ఠిని ప్రారంభించిన తరువాత ఎన్ని ప్రేమను మధ్య వాటిపోయి చదియు తెలియనేలేదు. కాని పోలములలో అచ్చటచ్చట పనిని జెయుదున్న పోలములను, గ్రేమ్మ బుతువులను పాలయమయిన జలాభావముచే రెండుముడు మైళ్లదూరము పాలములలోనున్న బావులను, గుంటలకును మంచినీరుకై కడవల నెత్తిపొద నెట్టుకొని యేతెంచుచున్న చానలును గవపకు చుండిరి. పాలము లచ్చటచ్చట దున్నబడియున్నవి. ఎఱువు తప్పలు తప్పలుగా ఆనేక చోలలో పోయబడియున్నవి. చచ్చిమేత లేకపోవుటచేతను, బుతుమహిచేతను పొక్కలు బయటపడిన పశువులు అచ్చటచ్చట చోలగట్టయు యున్న చచ్చిగడ్డి పోదలను ఆరగించుచుండెను.

యెలులలో నూరుచుండిన వెంకటేశు విద్యార్థులు, రాజకీయములు, మొన్నటి గవర్నరుగారి ప్రసంగము, స్వరాజ్యము, మొదలగు విషయములను తక్కించితిమి. చోలలో పనిని తేలికొనుచున్నవారు కోపిణీకాడ్రి, వర్మములు, నాటులు, మున్నగు విషయములతో విప్లవాగోష్ఠిని జరుపుచుండవలయును, వారిప్రపంచముచే మూప్రపంచముచే. వారిజన్మమునకు జీవనాధారమునుచున్నది. వారికిని, మనకును సన్నిహితభావధ్య మొప్పడి మన సంకల్పములలోను, బాంధవ్యములలోను, కష్టనిష్ఠులలోను వారుపాల్గొను కాల మొప్పుదురాగలదో? ఈశ్వరు డాదినమును శ్రమముగ దీక్షిణ నివచ్చునగాక.

యెలుబండి ఉదయము 8-45కు శేషశాచేరినది. గౌరవనీయులగు వేంకటపతి రాజుగారు సన్మానసంఘా ధ్యక్షుని చే పుష్పమా లాంకృతులు చేయబడిరి. ఈసభకునే సంఘ సంస్కరణ సభాధిపతులగు ఉన్నవల్క్రీ నారాయణ పంతులుగారును, పుస్తకభాండాగార సభాధ్యక్షులగు వంగిపురము కృష్ణమాచార్యులుగారును పుష్పమాలలచే నలంకృతు లయిరి. సన్మాన సంఘాధ్యక్షులగు పాలూరి అప్పయ్యగారు సన్మాన పంథుమువారిని సభాధ్యక్షునికి పరిచయ పరచినతరువాత బ్యాంకువాందుద్యములతో వేంకటపతి రాజుగారును, కృష్ణమాచార్యులుగారును గాజీబీగుండు వారివిడిదికి గొంపోబడిరి. సుమారు 250యంది ప్రజలు యూరేగిపులలో నుండిరి.

ఈ సభకుయి వచ్చినప్రముఖులలో గొందరి పేరు ప్రికిం దపొందుపరచు బడుచున్నది. ఇంకను చాలమంది ప్రతినిధులు రావలసియున్నారు. బాపట్ల:— చోరగడి వేంకటాద్రిగారు తంగిరాల అంజనేయబాబుగారు, వేటపాలెం:—పింజల సుబ్రహ్మణ్యమర్రిగారు, ప్రాంతమురు సుబ్బారావుశ్రేష్ఠిగారు-వంగ పోటు:— భీమరాజులక్ష్మీనారాయణగారు, చెయ్యరుపల్లి కె. వి. కృష్ణారావుగారు, మిట్టవొడ్డి కృష్ణారావుగారు, ఎం. వి. ఎన్. శ్యామగారు, వి. శ్రీరామశర్మగారు. తెనాలి:—చెమిటి గంటి సుబ్రహ్మణ్యముగారు, పిట్టలమర్రి ఆంజనేయ బాబుగారు; ప్రధేల వేంకట నరసింహ ముగారు; ఇటికాల యాశ్వ వారాయణ గారు, వల్లభురావిపాలెం :—కోన 6 తారా మ రావు గారు, గుంటూరు:—ఉన్నవ లక్ష్మీ నారాయణగారు, కొండ వేంకటప్పయ్యగారు, న్యాయపతి హనుమంతరావు గారు, వేణా సుబ్రహ్మణ్యము గారు, మద్ది భాధాకృష్ణయ్య శ్రేష్ఠిగారు, ఎన్. సుబ్బారావు నాయుడు గారు, వంగిపురము కృష్ణమాచార్యులు గారు, జంబాల్ నాగ భూమణంగారు, ఆర్. ఎల్. పోతుయ్యబాబుగారు, చటిల-నరసింహారావుగారు, వంగళిగిరి:— ఎన్. హనుమంతరావు గారు; షేట్టిబా:— వాకిరెడ్డి శ్రేణయ్య చౌదరిగారు, నరసారావుపేట:— చావలి వేంకటసుబ్బయ్యగారు,

సన్మాన సంఘసభ్యులును, ప్రతినిధులకు శోభితలేక అన్ని సౌఖ్యములను సేదగూర్చు చున్నవారునుగు పాలూరి అప్పయ్యగారు, గొల్లపూడి శీతారామ శాస్త్రిగారు, రావు నూరయ్య గారు, రావు వెంకట రామయ్య గారు, పానుగంటి వెంకట రాయణంగారు, కోటరాజు వెంకటపంతులుగారు, తిలక్వివాపయ్య శ్రేష్ఠిగారును, మరెంతమంది మహాజనులును ప్రతినిధుల కృతజ్ఞతకు బాగులు.

రిటైర్డ్ సముజ్జీగారును, మొదటిగుంటూరు మండల సభ కధ్యక్షులుగు వావిలాల వేంకటాచార్య ధానిగారును నీసభకు విజయంచేసి రాజకీయ సంస్కరణవాదుల కాసందము కొనంగిరి. ఆచిరకాలములోనే వీరును మనరాజకీయ నేతక సమాహములో శేరధరుగాకయిరి తలంచుచున్నాను.

ఈ శోసన మధ్యాహ్నము 1-30 గంటలకు ప్రభు సమావేశము జరుగును.

సభారంగము.

సభామంటపము తాటియాకులతో శేషశాలోటలో గట్టబడినది. అయిదారు వందలయిదికి సుఖాసనము తేర్చబడినది. పచ్చనితోటములతోను, పూలచెట్లతోను, కృష్ణదేవ రాయలు, వాసిరెడ్డి వేంకటాద్రి నాయుడు, విజేకానందుడు, శ్రీ రాజవంశులు మున్నగువారి పటములతోను సభ ఆలంకరింపబడినది. ఇరి యిరువదియేడవ సభయగుట తేది 26 వ్యాసములును ఈ క్రింది ఆంధ్రప్రదేశ్, ఆంధ్రనాయకుల ఆంధ్రప్రదేశ్, కరుల సేతుల పేరులు బంగారపు అక్షరములతో గట్టబడినవి.

1. మక్కిశి, 2. నాయురాలు, 3. అనవేమరెడ్డి, 4. తిక్కనామాతుల్యుడు, 5. యజ్ఞశ్రీరాజకర్ణ, 6. బ్రహ్మనాయుడు, 7. వెంకటాద్రినాయుడు, 8. అప్పకవి, 9. మంత్రిభాస్కరుడు, 10. గుండ్లకమ్మ, 11. తుంగభద్ర, 12. కొండీ, 13. కొండపేడు, 14. అమరావతి, 15. కాశ్యపపూడి, 16. కృష్ణవేణి, 17. ఎత్తిపోతల, 18. శ్రీనాథుడు, 19. మారనార్యుడు, 20. బసవేశ్వరుడు, 21. కట్టిమంత్రి, 22. ఆంధ్రకృష్ణుడు, 23. నన్నెచోళుడు, 24. గాలివాహన, 25. నాగార్జునుడు, 26. గాలివాహనుడు.

1-45 గంటలకు సభాధిపతులు మంటపమున కరుచేంద గనే కరతాకధ్యులు మ్రోగెను. అంతట గొల్లపూడిలక్ష్మీ నారాయణశాస్త్రిగారు సంస్కృతమున ప్రార్థన సలిపిరి. అంతట కొన్ని స్వాగతపద్యములను చింతలపాటి దక్షిణామూర్తి శాస్త్రిగారు స్వాగతముగ జదివరి. వందేమాతరంగీతము గభి తలందిరును నిలువబడియుండగా శరీరముపొంగునట్లు జరుపబడియెను. అనంతరము ఆహ్వాన స. సభాధ్యక్షుడు తమ యుప న్యాయమును, తరువాత అధ్యక్షులు తమ యుపన్యాయమును జదిపిరి.

తంతికలన.

శేషశా మే 29:—గౌ. వేంకటపతి రాజుగారు తమ యధ్యక్ష కోపన్యాసమును ముగించుచు, ఇటీవల జరిగిన కాన కసభలో గవర్నరుగారు ఇచ్చిన గంభీరోపన్యాసమును గూర్చి సూచించి, అది బ్రిటిషు రాజకీయ ప్రముఖులకు భంగపాటుని చెప్పి ఇంకను ఇట్లంది. మర్రి ప్రభువుగా నుడివిన్న గవర్నరు ఇట్టి అసందర్భ విషయములను బహిరంగముగ కానకసభలో చెప్పుటకు వారికిధికారము ఇంకండునుండి వచ్చినయెడల గవర్నరుగారు భారతీయులకును మాత్రముగా విజృంభించుచున్న స్వపరిపాలనా నిర్వహణశక్తిని, సంపూర్ణ బాధ్యతను మాత్రము నూచించి ప్రభాష్టేహితుడుగ సకాలమునకు ముందే స్వపరిపాలనమును కోరుటనకర రాజకీయ సంస్కరణ చర్యకాదని తెల్పుచున్నారు. అనంతరము వెంకటపతిరాజు గారు లక్ష్నోలో జరిగిన జాతీయసభయం రామోదంపబడిన స్వపరిపాలన తీర్మానమునుగూర్చి నుడివి "అట్టియుగ్యమును గవర్నరుగా రంగీకరింపక ఆయుద్యమును నిర్వహించుట తపయోగింపబడుచున్న నిర్భాగంధోశనమును పూర్తిగా భం దించుచున్నారనియు, మొట్టమొదట ప్రభువునంటి మహాప్రభువు గారి సలహాలనుగూడ మనరాజకీయ తంత్రములు తక్కినవారు గాన, అట్టివా రెట్టి మొండితనంపులు చేసినను సకాలము ముందు పూర్తిగలిగిన పరిపాలనమును వారి చేతి కొప్పగించు విషయమును వారి మనస్సులనుండి పారదోలుట యుక్తమని గవర్నరు గారి వంటి ప్రముఖుల యభిప్రాయమనియు "సలవిచ్చిరి. అనంతరమువారు 1908వ సం॥ కమున మార్గప్రభువుగారు నుడివిన వాక్యములను మఱచివరించి పత్రికాకాననమును, ఆయుధకాననమును అంగీకరించుట తప్పకపోయినదని ఇట్టిచర్యలకు బ్రిటిషుపార్

మెంటువారువారన్యభావముతో యాదరణయు"ని చెప్పి సలవిచ్చిరి. మవిమర్శనలకకకారులు కోపము తెచ్చుకొన గూడదు. ప్రజలు సక్రమమునకాంతియు క్షమునకు ఆందోళనమును నలుపుచు స్వపరిపాలనము వచ్చునకు పట్టుకల వదలకుండగూడదు. గవర్నరుగారు బహిరంగసభతే జరుగగూడదని కావించినను కాంతియు క్షమగు ఆందోళనమును సులభులకీతర మార్గము లుగలవు. అధిని వేతముల యందుండు స్వపరిపాలనము వంటి స్థానికమును వయచేయవలెనని వనవారు బ్రిటిషు పార్లమెంటు వారికిని వక్రవర్తి గారికిని నిష్కాపనములను పంపుకొనుచుండవలెను. అనిష్కాపనము లందు లక్షలకొలది జనులుసంతకములు చేయుచుండవలెను. ఈ రాజధానియం దరాజకీయనునది యుండబాలదనియు జనులందఱును ప్రభుధ్యులును, కాంతి అపేక్షకులును అనియు మనము గవర్నరుగారితో నమృతముగ పలుకగలము. అధికారలను సరియగు విస్తృతములను చేయుచుండవలెను. మంచి సలహాల మీద పని చేయుచున్నయెడల, ఆందోళనము తేనినోటఆందోళనమును తేపుటకు ఆవకాశముండదు.

5-వ ఆంధ్రమహాసభ.

ఈమహాసభ శాశ్వత సెల తే 1 ది ఉదయము 7-30 గంటలకు ప్రారంభించ వలదయియును సంగతి యిదివరకే ప్రమరించుచున్నాము. ఈ క్షేత్రమునుండి నెల్లూరుకు ఉదయము 8-30 గంటలకు చేరుకట్టి మెయిలుబండి సాధారణముగ ఆలగ్యముగ చేరుచుండును గనుక తే 1 ది సకాలమునకు సభ ప్రారంభించుటకు వీలగునట్లుగా ప్రతినిధులందఱు తే 31 దిననే సాఫ్యమైనంతకు వచ్చు చేరుటలు బయలుదేరవలయునని వాకల బ్రాధించుచున్నాము.

ఆంధ్ర విద్యార్థి మహాసభ.

నెల్లూరులో జరుగనున్న ఆంధ్ర విద్యార్థి మహాసభ ప్రస్తుతము నిలిచిపోయినదనియు, చుట్ట ఎవ్వడు జరుగునో తెలియజేయబడుననియు అహ్వాన సంఘాధ్యక్షుడు నేడు రెం తివాదన పంపినాడు.

పోస్టరేటు:—వి. కె. గోపాలాచారియరు అనునాతని వై ఎన్యూసోలీసువానిక పోస్టరేటు సంవత్స ముద్దా. 1౦౦ బ్రి చేసిరి. ఈతడు రావుబహద్దరు ఎన్.ఎ. పార్లమెంటు దిగ్యం గారియొద్ద 1911 సం॥ వరకు వాఖరిచేసియుండెను. అప్పుడు సంగరాచారియరుగారి సీనింగ్యు ధ్యాయం ప్యాసుబుక్కును కొంగిలించి, అయన పక్కకు చేసి ఎన్యూసోలీసులో ౨౨5 లు పుచ్చుకొనెను. వెంటనేపోలీసువారియొద్ద కేసుచేయబడెను. ముద్దాయి నాటినుండి కనుపడలేదు ఈరీ డిటికల తిరువామ్మారు సంస్థామునందు అవెక్సెలో పట్టుండెను. తేసువిచారణయగుచున్నది.

బర్మాలోని యుద్ధ ఖైదీల జీతము 5000 మందికును ముగియున్నది.

బీహారులోని ఆశ్వాతిల సుస్థానాధిపతిగారు నేనల కొరకు 7 మణుగుల నేరినిచ్చిరి.

జంజిరా నవాబుగారు యుద్ధధ్యయములకు 8000 రూ పాయల కిచ్చిరి.

బ్రాహ్మణ సమావేశము ఢిల్లీలో ముగిసింది చాలకంది వచ్చిరి. డిట్టికవిరాచనరుగారు గూడ ప్రేక్షకులుగ వచ్చిరి ఢిల్లీలో బ్రాహ్మణ విద్యార్థులకు భోజనవృథామును కట్టిచుటకు 1000 లు వసూలు చేయబడెను.

సముద్రమున నీడబోయిన బొంగు ప్రాజాపాయస్థి తిలోనుండగ వారినిగ్ధరిని కాపాడుట కేగిన నూతుజిల్లా జడ్జి ఎం. బి. త్యాగ్జీగారు వృత్తికొందినని తెలియచున్నాడు.

విశాఖపట్టణమందు కొద్దిరోజులక్రిందట మధ్యాహ్నము గం ౧-౨౪ నిమిషములకు స్వల్పభూకంప మొకటి సంభవించెను.

అట్టి శోభాక్రియను గుంటూరు రైలుపేట కాపురస్థుని కన్య మొక జాతికుక్కిచ్చి కలరు. తెనాలిలోనూకా అంగల కుడురు గ్రామవాసియు, భక్త్యైవాన్యాయమునైన పారిక మూరి వక్రబ్రహ్మం అనునతను శేషాద్రి ఇంటికవచ్చి ఆ కుక్క పిల్లను తనకు ఇవ్వవలసినదని అడుగగా అతడు నిరాకరించి ఇంటిలోకి పోయెను. అంతట బయట ఎవరను లేనిసయయును గనుగొని ఆ కుక్కపిల్లను వక్రబ్రహ్మం పొంగిలించుకొని పోరి పోయెను. అంతట శేషాద్రి పోలీసువారికి తెలియబడుపగా సుమారుక 7, ౮ దినములక్రిందట ముద్దాయిని తెనాలిలో పట్టుకొనిరి. ఈ నేడము మాన్సి సెలలో జరిగినది.

విగ్లాండు: ఇండియా.

విగ్లాండుదేశము తన ప్రభుత్వ విధానములను తానే నిర్ణయించుకొను సమయ మానవ మైనది. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యములో నుండి విగ్లాండు స్వరాజ్యసౌఖ్యమును పొందునట్లుగ యొక రాజ్యవిధానమును బ్రిటిషు దొరతనము వారికిని పార్లమెంటు సభ వారికిని నివేదించుటకు విగ్లాండు దేశములసభ నొకటి సమావేశము చేయవలెనని రాజుగారి పక్షమున బ్రిటిషు దొర తనమువారు సలహానిచ్చిరి. విగ్లాండుదేశపు భావి రాజ్యవిధానములపై సందర్భముగు స్వతంత్ర సమకూడినయెడల, ఆ దేశము యొక్క స్వపరిపాలనమును కాననసమర్థము చేయుటకై యత్నించుటకు సామ్రాజ్య పార్లమెంటు సభవారు జవాబు దారులని లాయడుబార్నిగారు చెప్పిరి. ఇట్టి విధానములను అనుసరించి జరిగినపని కనడా దక్షిణ ఆఫ్రికా ఆస్ట్రేలియా దేశములయందు తృప్తికరముగ నున్నందున విగ్లాండు దేశములో నిట్టిరాజ్య విధానములు జరుపదములు కాబాలనని చెప్పట కెట్టి ఆధారమును కానరాదని ముఖ్యమంత్రిగారు నడివిడి కనడా, దక్షిణ ఆఫ్రికా దేశములలో ననేక బాగులవారికి అంతః కలహము లున్నవి. కానియట్టి పరస్పర భేదములు ఈ దేశముల స్వపరిపాలనా విధానముల కడ్డుపడవని బ్రిటిషు ప్రభుత్వము పోరు సమితికి స్వరాజ్యముల నిచ్చిరి. అందుచే విగ్లాండు దేశముననిట్టి పరస్పర వైషమ్యములు కానవచ్చినను అవి స్వపరి పాలనమునకు మార్గనిరోధకములు కావని ముఖ్యమంత్రిగారు వాదించిరి.

విగ్లాండు దేశములో నున్నరీలినీ కాతలిక్కులకు ప్రోత్సహించుటకును, దేశీయులకును అట్టహాసానికిని గల వైషమ్యమును హిందూదేశమున నెచ్చటను కానరావు. కాని హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనము జూడదనియు, అందు సాంఘిక భేదము తక్కువగ నున్నవనియు కొందరు మామూలు మాటలచే చెప్పుచున్నారు. కాని ఇండియాలో నిట్టి సాంఘిక విషయముగు పరస్పర భేదములు విగ్లాండులోని కక్షలకంటె నెక్కువగ ప్రబలముగా లేవనగునని పీటగమనింపదు. ఎట్టి కక్షన సమస్యలైన యేకీభావముతో పరిష్కరించి, స్వరాజ్య విధానములకు తగు యోర్పాటులను చేయుటకు హిందూదేశపు జిహ్వలలో ఆగోష్ఠ్య ప్రాయము, సోదరభావమును కలవని కొక్కి వక్కాణింప వచ్చును. పరిసరములగు విగ్లాండు దేశీయుల శి స్వరాజ్యమున కర్హులగ పరిగణింప బడునెడల, స్వామిభక్తి పరాయణముగు భారతదేశము యొక అదర్శములను తృప్తికరంచుట సమంజసముగ నుండదు. విగ్లాండుదేశము స్వాయ స్వాతంత్ర్యముల కొరకు యెన్ని యిక్కట్లను ననుభవించినదియు, యెన్ని పరాభవముల పాల్గొనినదియు, యెన్ని ఆకాశాంగములను పొందినదియు యెల్లప్పుడు చెల్లవే. కాని తన స్వాతంత్ర్య మనోధ ధావోచ్ఛ్వాసము, సామ్రాజ్య మున, సోదరభావము నాక్రమించి స్వరాజ్యసౌఖ్యము ననుభవించుటకు హిందూదేశము గూడ అట్టి కష్టములనే పడవలసి వదని యెవ్వరను వాదించి బాలరు. విగ్లాండు దేశము యొక్క మాక్కు అని వాద్యమైనది. ఇంతకు ముందుగనే ఆదేశమునకు తగినసరి నేర్పరచినయెడల కలహములును, కష్టములును నష్టములును లేకపోవునగా! అవిధముగనే, హిందూదేశము మానవస్వాభావికమగు తన మాక్కుపై పోరుచున్నది. ఈమాక్కును స్థిరపరచుట అనివార్యమని సిద్ధాంతికిరించు దిను తప్పకవచ్చును. విగ్లాండుదేశముకంటె భరతన్న మెన్నియో మడుంగులు పెద్దది. కాన హిందూదేశ హితమును కోరు ప్రతిపనుజాడును విగ్లాండు దేశమున జరిగిన కలవరము హిందూదేశమున మాడ తటస్థింపక యుండునట్లు యత్నింపవలెను. ఈసమస్య పూర్ణము చాలవరకు బ్రిటిషురాజనీతిజ్ఞులవైని ఆధారపడి యున్నది. సామ్రాజ్యములు తమపూర్వార్థమునను బట్టి జ్ఞానాభివృద్ధి నొంద బాలనియెడల, యెట్టి లాభము అని సొందజాలవు. ఆంగ్లదేశము సామ్రాజ్యములోనున్న అన్ని రాజ్యములకును స్వపరిపాలన మొసంగినచేగాని సామ్రాజ్యము బలవంతమై అభివృద్ధి నొంద జాలదని గ్రహించి కనడా మున్నగు దేశములకు స్వరాజ్యమును ప్రసాదించినది. అవిధముననే విగ్లాండుదేశమునకు కూడ స్వరాజ్యము నియదలచు కొనినది. స్వాధీనత్వచింతలేక కేవల మానవసంఘాభివృద్ధికై పాటుపడు నాగరికతకు నిలయమై పాశ్చాత్యనాగరిక సంపర్కమున స్వాతంత్ర్యాభిలాషకు పుట్టినిల్లై ప్రభుభక్తికై వెట్టిక శ్రేణునగు భారతము సాంత్ర్యతనమున కైకంఠము

గట్టుకొనిన ఆంగ్లసామ్రాజ్యమున సామంతరాజ్యముగ నుండవలసినదేనా? తన ఆశయములను నిరసించుచు, సామ్రాజ్యములోని తక్కిన భాగములకు స్వరాజ్య మిచ్చి వానికి స్వాతంత్ర్య జీవనమునకు తోడ్పడు ప్రయత్నములు సలుపుచున్నంత కాలమును హిందూదేశము ఆసంతృప్తి నొందియే యుండును. విగ్లాండు, ఇంగ్లాండు దేశమునకు పరిసరముననే యుండవచ్చును. ప్రపంచమంతయు ఆదేశము నెడల సానుభూతిని చూపవచ్చును. కాని హిందూదేశము ఆంగ్లదేశమునకు అతిదూరమున నున్నంత మాత్రమున స్వాతంత్ర్యమునకై పోరు సల్పుచున్న ఇంగ్లాండు రాజనీతిజ్ఞులు ఆదేశమునకు స్వరాజ్యము నీయకపోవుట ఆసందర్భము. ఆంగ్లదేశజాతుల చోటిచ్చి, వారి మనఃపూర్వకముగానమ్మి తనస్వస్వమును వారికి ధారవోయి సిద్ధముగానుండి 30 కోట్ల జనసంఖ్యగలిగి ప్రాచీన నాగరికతకు నిలయమగు హిందూదేశముయొక్క ఆశయములు ఆంగ్లరాజ నీతిజ్ఞులు గమనింపకుండుట న్యాయము కాదు—“లీడరు”పత్రిక.

చెన్నపురి గవర్నరుగారి
యువన్యాసము

మ॥ రంగస్వామి అయ్యగారి యభిప్రాయములు.
స్వరాజ్యసమితి వారీయాజమాన్యముక్రింద “జాత్యర్థరణము” ను విషయమును గూర్చి శివంబమ్మగారు గంభీరమగు నుపన్యాసించి యున్నారు. తలకొక నాలుగు అశాలు మోస టికక్కుట్టు పెట్టుబడినను పురమందిరమున జనులు క్రైస్తవరీతి యుండిరి. సభకు సామ్రాజ్య కాననసభ్యులగు మా॥ కె. వి. రంగస్వామి అయ్యగారి రధ్యక్షతనహించిరి. అయ్యగారు ప్రథమమున కొన్ని విషయములనుచెప్పియున్నారు.
స్వరాజ్యసమితిని, తత్పాక్షికులను గూర్చి మెట్లెందుప్రభువుగారు విస్తరము లోడుచుండుట సహింపనలవిగాకయన్నది. ఇటీవల భారతీయుల యెడ మందోషిపులు పరుషవాక్యములు మున్నగునవి ప్రారంభమైనవి. వంగరాష్ట్రీయులకును విప్లవాదేశమున నక్రమముల నెనర్పియుండిరిగాన యచిరకాలముననే యుద్యోగమునుండి వెడలునుండు రాష్ట్రాధిపతి, కార్యకేలు ప్రభువు వారలందులకు మందలించుట క్రమముగవచ్చును. మన గవర్నరుగారు కూడ కొలదికాలముననే వెళ్ళున్నారు. గాని వంగరాష్ట్రీయు సొదువలె దౌర్జన్యము లెవ్వరూ వీరాష్ట్రీయున వారికిగానరాలేదు. తత్పూర్వమున స్వాయబద్ధమని దొర తనమువారిచేతను హైకోర్టుల చేతను ఆ మోదింపబడి, కాంతియు లేమును సాంప్రదాయసిద్ధాంతోభనమునని యితర రాధికారు లొరకయుండిన స్వరాజ్యసమితివై మన గవర్నరుగారు మహాకోద్రమునాపుచుండిరి. గవర్నరుగారి యువన్యాసములోని కొన్ని యంశములను మాత్రమే పొందుపరచును. స్వపరిపాలనాదోషము గత లేండు సంవత్సరములయందు (యుద్ధ సమయమున) తలయెత్తినదని గవర్నరుగారు తమయువన్యాసాదిని నుడివియుండిరి.
గవర్నరుగారిక పారపాటినర్పిరి. కాంగ్రెసు సభాజనన కాలముననే, స్వరాజ్యాంగోభన ముత్పత్తియైనదని క్రీవారు పరాకుపడిరి. భారతీయ నాయకులు, రాజనీతిజ్ఞుల విషయమున శ్రీవారిసర్వన మానము మనమును నొప్పించుచు బోదాగ్య విహీనమైయున్నది. నియోజిత సభ్యు లధికముగనున్న కాననసభ, కార్యనిర్వాహక సభవై సభికారము కలిగియుండుటకు లొలదని మన ప్రభువుగారనిరి. యిట్టి యధికారమును కలుగజేయుటయే మింగి—మార్గ సంస్కరణముల యుద్దేశమైయున్నది. కార్యనిర్వాహకసభమును కాననసభ క్రిందకు గొనిరాకయున్న అనధికారసభ్య బాహుళ్యత యేమి ప్రయోజనము? స్థితిగతు లీతరునందు, ప్రభువుగారి వాక్యములు కొన్ని విపరీతములుగ నున్నవి. “రాజకీయ వ్యాపారములను చక్కగ నెఱిగి, బాధ్యతలగు కైగిన మోదక దేవ్యమును కార్యనిర్వాహకసభను కాననసభావళ మొసరింప నవకాశమున్నదని తలంపడు” అని నీలనిరి. గనుక సామ్రాజ్యకాననసభయందలి 19వ సభ్యులు, దేశీయమహాజనసభానాయకులు, మహావ్యవస్థాస్వరాజ్యమునకుల నాయకులు మున్నగువారందరూ బాధ్యతల నెరుగనివాడె. రాజకీయములన్న నీతిజ్ఞునము నున్న ఇవి భారతీయ నాయకులనిందించుటగాదా? యుద్ధాంతర సంస్కరణమునకును విమోచనములకును స్వత్యస్థుభుధికముగ నంపడును. అని శ్రీవారు నీలవిచ్చిర. సంస్కరణ మొనర్చుటకును, మానుటకును, గవర్నరుగారికి సంబంధమును లేదు. అందునను నీరు విశోధిక బాణా

దింపబడనేరవని భవిష్యత్తును చెప్పుచు న్నారు. శ్రీవారికి తరుల తంపుల తెలసికొనగల సామర్థ్యముగూడ నున్నటులున్నది. మన మనస్సంకల్పములు వారికిదెలియునట, మనకోరిక లామోదింపబడవని మనకుదెలియునట, మనమీవిషయమున శ్రీవారిలో నేకీభవింపజాలము. అనిరంగస్వామి ఆయగారు చెప్పుచు ముమ్మందు మనకెట్టి కష్టములు రానున్నవో అనిదైశ్యమును సూచించిరి. ఎట్టిఇడుములను సంప్రాప్తమైనను వీసెంటమ్మగారు మనల దరిజేర్చువనిరి. అనంతరమున అధ్యక్షుడుపన్యసింపగోర వీసెంటమ్మగారు జాత్యుద్ధరణమునుగూర్చి యుపన్యసించిరి.

భారతమహిళా సమాజము
మహిళాసమాజము నేర్పరప అడ్యారు దివ్యజ్ఞాన సామాజికులరాగు శ్రీమతి దొరతిజమాజమానగారు తలపెట్టికట్టు తెలియచుచున్నది. భారతమహిళల నేకమంది విద్యాగ్రంథము లేక యుండుటచే భారతీయులు పురోవృద్ధిని గాంచకున్నారు, గనుక మహిళాసమాజము నొకవారి నేర్పరప నీమొనిశ్చయించెను. సమాజముయొక్క ప్రధానస్థానము లడ్యారున నుండ, వీలైనప్రదేశముల నన్నిటియందును శాఖల నేర్పరచి కార్యనిర్వాహకుల నియోగించి, ప్రధానస్థానములకు రిపోజు బంతునపైర్పాటు చేయవలయును. సమాజకార్యక్రమమునకు మతమాధార మొనర్చుకొనబడును. ఆరోగ్యము, విద్య, శిశుసంరక్షణము మున్నగు శ్రీజనోప యుక్తవిషయముల బోధించు కరపత్రములు మాసపత్రిక సాధ్యమైనంత త్వరలో ప్రచురింపబడును. భారత సంఘశ్రీల యభివృద్ధికి గొనివచ్చుటయే సమాజమువారి ముఖోద్దేశము. ఇంతవరకు క్లాఫించి ఈ ముఖోద్దేశము మరుగున మరయొక యుద్యమ ముండవచ్చునని మదరాసు వైముపత్రిక యభిప్రాయ పడుచున్నది. సమాజమువారు తెలువరించిన సమస్యలలలోని కొన్ని వాక్యముల పొందుపరచుచు, తద్వాక్యముల నుండి సమాజమునకు రాజకీయముల యందు సంబంధమండ గలదని యధ్యమచేయుచున్నది. సమాజము రాజకీయమై, రాజకీయ విషయమెవ్వరిని గూర్చియైన పనిచేయ నుండిన యెడల, నావిషయముల స్వప్రమచేయవలెను. సమాజమువారి యుద్యమ ప్రకటనమున రాజకీయము లెత్తుకొనబడక యుండుటచే మాయూహ పారబాటై యుండవచ్చును— మదరాసువైము.

స్థానిక వార్తలు

సిటి మ్యూనిసిపలు బిల్లు:—కానన చక్రకమిటి యందు మరల ప్రారంభమై, అంతమైనది. ఆగత్యమైన యెవల జూలై నెలలో మరియొకసభ చేయవచ్చునని తీర్మానింప బడినది.

బల్లారి సరసవినిోదినీ సభవారు:—వీరు సానుధ్యమతో కొన్ని నాటకములను ప్రదర్శించి మదరాసు ప్రజల రంజింపజేసి, 28వ తేదీని నెల్లూరుపురమునకు వెట్టిరి. అచ్చట ఆంధ్రసభ జరుగునపుడు వీరు “ప్రహేళిక” “కృష్ణలీల” “రామదాసు” “లనకళ” మున్నగు మంచిప్రదర్శనములను ఎ. ఆర్. పి. హాలులో చూపుదురు.

మూకుబండ్ల యిసుకకు కేటలు:—ఈనెల 14వ తేదీ రాత్రియందు చెన్నపురవాసుకుల మున్నగు ముత్తురు ఆశియారు నదిలోనుండి మూకుబండ్ల యిసుకను త్రవ్వకొని పోయిరి. నిటిపోలీసు కోర్టులో కేసు బాఖరుకాగా మేజిస్ట్రేటుగారు మొదటి ముక్తాయికి రు 20 అపరాధమునకేసి, తక్కిన యిద్దరుకు చెయ్యెక నెల కైదును విధించిరి.

కార్పొరేషనుకు రుణము:—వీకిసప్తము మున్నగు కార్యములకుగాను కార్పొరేషనువారికి బుర్రమానశక్తిక మెయుండె! ఇండియావొరతనమువారు నూటికి 6రు చొప్పున డ్రిఫ్ట్ కలక్షులద్రవ్యమును రుణమీయ నియమకొనిరి. రుణముపని సంవత్సరములలో తీరుమానము కావలయును. కార్పొరేషను వారిందుకు సమ్మతించిరి. రుణతీర్మాన విషయమున మాత్రము పాసంకర్షణముల లోపుగూడ తీర్చివేసి కొనగల స్వాతంత్ర్య యగుల తమభందనలనెవరిని యభిప్రాయ పుడిరి.

ముఖ్య సమాచారములు

:-

సర్వే శేషము మొత్తముగా 2-6-17 వ తేదీకి నానిటాలు కు వచ్చెదనని తెలియుచున్నది.

కలకత్తాలోనున్న బొంబాయి గుబరాత్తి సంఘమువారు 1 లక్ష 25 వేలు యుద్ధములమున గొనగిరి.

దాఖ్ని ముసల్మాను సంఘము—దాఖ్ని ముసల్మానుల యభివృద్ధికి “అంజమానై దాఖ్ని ఇస్లాము” అను పేర పురుషసంతపురమున నొక సంఘము క్రొత్తగా నేర్పడినది.

భూదా రాజుగారు తిరువనంతపురమునకు కొలదికాలములో వస్తురనియు, రాజుగారి ఆతిథిగా నందురనియు తెలియవచ్చినది.

విషము:—తెలపులను గ్రామములో నిరువురుబాలుగు క్రింద పడినయొక మామిడిపండును భక్షించిరి. అందులో మొకడు చనిపోయెను. రెండవ పిల్లనాడు అపాయస్థితియందున్నాడు.

మంగుళూరి వారి యుద్ధవిరాళము:—మీరు ఇండియా యుద్ధనిధికి 14,82,260 రూపాయలను యిచ్చిరి. ఇందులో 1,29,860 రూపాయలు పోస్టాఫీసుద్వారా ఆఫీసు ఈయబడినది.

ఇంగ్లాండులో “నేషను” పత్రిక గాక ఇంక 66 పత్రికలను విదేశములకు బోరాదని ప్రభుత్వముచూచును. కానించిని తెలియుచున్నదని “వెస్ట్మిన్స్టర్ స్ట్రెట్” పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

“ఆర్యుడు జపానుదేశము కయకావకమా” అని తరకు నాథదాసుగారు మంగోపేలో ప్రచురించిన పుస్తకమును ఇండియాకు రాకుండనని రాజప్రతినిధిగారును, వారి సహచరులు ఆక్షాహించిరి.

కొంగతనము:—పల్నాటికర అనుష్ఠలమున, పామ్మపిలు కృష్ణమోహనుగారి యింటిలో, కప్పనతీసికేసి కొందరు దొంగలు యింటిలో చొరబడి 1000 రూపాయలు విలువగల ఆభరణములను దొంగిలించిరి.

వీరసానండు చాపరానుజ్ఞాలో గంధిగారు విచారణ ప్రారంభించుటచే రైతులకు వ్యతిరేకములు కలిగినవి గాన ఈ గౌరవమువారు ప్రత్యేకవిచారణ ప్రారంభింతురని పలుకుట పత్రిక వ్రాసినది.

కూర్గదేశములో జరిగినవార్త:—ఈమధ్యనే కూర్గదేశములో నొక భాగ్యంతుడు తనభార్యనుగల నిర్దోషుని చంపి నందులకు వారికి ఉరిశిక్ష విధింపబడెను. ఇప్పుడు దేశము వెంట్రులు శివులులో నున్నాడు.

మలబారు మండలములోని ముద్రాయంత్రములను టిపి కేయులు కొక ఆంగ్లేయ వేయబడుచున్నది. మలబారు కలెక్టరు గారు బ్ల్యాంకిని ముద్రాయంత్రపావుగిరి నెలయు వేసెదమని ప్రకటించిరి అని యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

హత్య:—పాలకూరు తాలూకాలో నున్న ఈలపుల్లి అమరాము గ్రామములో మణిగారన్ అను నతడు నిద్రించుచుండగ, ఆతని నెవ్వరో చంపివేసి తలను యెత్తుకొనిపోయిరి పోలీసువారి పరీక్షయనై పాటుపడి పనిచేయుచున్నాడు.

దొంగతనము:—గడచిన గురువారమురాత్రి పల్లెయంకలోని నాయరుల గృహములో కొందరు దొంగలు చొరబడి 2,000 రూపాయల నగలుల వెట్టెను దొంగిలించిపోయిరి. పోలీసువారి విషయమై పరిశ్రమ చేయుచున్నారు.

ఒక ప్రమాదము:—కొల్లూరుములో పోలీసు ప్రాసిక్యూటరు ఇన్ స్పెక్టరుగారు జి. టి. చక్రవర్తి. పి. పి. గారు నాటారు కైకిలిమిద పోవుచుండగ మొక ఆవు యెదిరించి ఆయనకు క్రిందికి పడునట్లు చేసెను. అట్లు కొంతకాలము స్కాక్ కముతప్పి పడియున్న తరువాత అత నాస్పత్రికి కొనిపోబడెను. ఇప్పుడు కొంచెము నెమ్మదిగానున్నది.

యుద్ధసహాయమునకు ఈతపదములు:—బొంబాయి ప్రీతి యుద్ధముల సహాయము గాలవల్లి బ్రదర్స్ విద్యార్థులు, రాబోవు శనివారము ఆదివారము దినములలో ఈతపదములను ప్రదర్శింతురు. పదములు మిగుల చమత్కారముగ నుండును. గొ. మెక్స్ యినుగారు అధ్యక్షత వహింతురు.

ప్రస్తుత సంగ్రామమునకు మనసరిపాలకుల దృష్టి ఆంధ్రయు వైకుంఠపుష్పం కొందరు స్వరాజ్యము కావలెననియు, కొందరు బ్రాహ్మణేతరులకే యుద్ధోగముల నీయవలెననియు గోలచేయుచు, ఒకరితో నొకరు కలహించుట రామాయణములో పిడకల ఆటవలె నున్నదని ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

లాయకుబాద్లిగారిని బట్టుకొనుటకు ప్రయత్నములు:—ఈమధ్య దోవమీద జరిగిన జర్మనుయుద్ధ నౌకలదాడిలాయి దుబాద్లిగారిని ప్రాంసునుండి తిరిగి వచ్చునపుడు పట్టుకొనుటకే జరిగినదని కొందరు నమ్ముచున్నారు. ఆమరుచటి దినుష ఉదయమున గాని ఇంగ్లాండునకు లాయకుబాద్లిగారు బయలుదేరనే లేదు.

వీరసానండు యుద్ధములు:—విహారదేశపు ప్రభుత్వమువారు చాంపరాను జిల్లాలోని రైతుల యిబ్బందులను పరీక్షించెదననియు, గాంధీగారిదర్శనము అచ్చటి రైతుల కనే కులకు లేనిపోని ఆశలను కలుగ జేయుచున్నదనియు, అందుచే నిష్పక్షపాతయిద్ధితో యావిషయమై దొరతనమువారు విమర్శ జరిపించుట నుంచిదనియు “పయనీయరు” పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

“నేషను” పత్రిక:—నేషను పత్రికవైకుంఠ ఆటంకమును తీసివేయుటకు లాయకుబాద్లిగారి ప్రభుత్వమేర్పాటు చేసి నాదని మాండ్లెరుగార్దయను పత్రిక వ్రాయుచున్నది. పత్రికా పరిశీలనోద్యోగి నోటిలోనుండి యీపత్రిక వెడలి నిర్భయముగ నున్నదని సంతోషముగనున్నట్లు వ్రెస్టెన్స్ట్రెట్ వాదల ననుభవించుచున్న వెస్ట్మిన్స్టర్ సమాచార యెడలమిగుల విచారము కలుగుచున్నది.

గడచిన శనివారము రాత్రి 7 గంటలకు హారావం తెన కర్ణ ఒక ప్రమాదము జరిగినది. బాబు సత్యవ్రతాదారు అను నతడు వంతెనపై బోవుచుండగ వంతెనలోని బల్లయొకటి ఆకస్మికముగ మగిపోయెను. అచ్చట రక్షణమేమియు లేక పోవుటచే నాతడు 20 అడుగుల యెత్తునండి క్రిందనున్న పోలీసులో పడిపోయెను. ఈతనికి బాగుగ గాయములు కలినవి. కొన్ని యెముకలు విరిగిపోయినవి.

బొంబాయిలో కిటకు ఆచ్చన అను మొక క్రైస్తవుని కిధిలో నొక ముసలి యెడల అల్లరిగా ప్రవర్తించినందున పోలీసువారు పట్టుకొనిరి. ఈతడదామె ఆగపడినపుడెల్ల “కోడి నెత్తుకొనిపోయెను, కోడి నెత్తుకొనిపోయెనని కేసులు వేయుచుండుట వాడుక. ఇట్లే శుకవారమునాడుకూడ ఆమె పోవుచుండగ హిందూస్తానీ భాషలో నతడు ఆరచెను. అంతట పోలీసువారతని పట్టుకొనిరి. ఇతనికి ఎనిమిది దినములు కఠిన శిక్ష విధింపబడినది.

కలకత్తా లాటరీ:—ఇందులో బి 1169 నెంబరు గల అదృష్టవంతునకు యిందుమించు మూడు లక్షల రూపాయల ప్రభుబహుమానము వచ్చినది. బి 4308 నెంబరు గల వానికి 1½ లక్షరూపాయల రెండవ బహుమానము వచ్చినది. బి. 2206 నెంబరు వానికి ఒక లక్షరూపాయల బహుమానము వచ్చినది. ఇంకను అనేక బహుమానము లనేకులకు వచ్చినవి. అందుచే చాలమంది సంతోషము నొందుచున్నారు. కాని అంతకంతకు యెక్కువమంది ఆకాశంకమునెండి విచారించుచున్నారు.

ఆత్మహత్య:—గడచిన బుధవారమునాడు బొంబాయిలోనున్న బంగారచెరువులో 25 వత్సరములు వయసు గల యొక వ్రాందనరువకుని శవము దేలినది. బట్టులగట్టుమీద వెట్టబడియున్నది. అంతో చొక్కాయని పరీక్షింపగా అందొకయుద్ధము కానవచ్చెను. అందలి బిల్లుమున దాదానేతు సాహెబు అను పేరుండెను. ఆ పుస్తకములోని సంగతులను జూడగ యీ దాదానేతుయొక్క స్వంధులను భరింపలేక యాచిన్నవాడు ఆత్మహత్య గావించుకొనెనని తెలిసినది. ఈ యువకుడు పడిన చిక్కుల విషయమై ఆతని వెట్టెలోనున్న యుద్ధములో విపులముగ వ్రాయబడియున్నది.

రైలులో దొంగతనము:—రైలులో నొక విరోపియును ప్రీతి, మే 7-వ తేదీని మూడవతరగతి బండిలో పోవుచుండెను. ధానచాయవద్ద మొక విరోపియును ఆబండి నెక్కి అసాన్సెలువైచునకు కొంతదూరమున, ఆమెవద్దనున్న రెండు బంగారు ఉంగరములను, 3 అణాలు గల సంచిని దొంగిలించెను. మరియును అతడు ఒకమంగలి కత్తితో పొడిచెదననియు రివాల్యరుతో కొట్టెదననియు ఆమెను చెదరించెను. ఇంతవరకాతని పట్టుకొనినట్లు తెలియలేదు.

బొంబాయిలో సెయిబాయిఅను పేరుగల, ఒకహిందూ ప్రీతి కొలాలవద్దనున్న మూడికర్మాగారములో చెదరిపోయిన దూదినియెత్తుచుండెను. ఈమెయను 50 సంవత్సరములు. ఆమెకు ఒక కూలివాడు దూదిబస్తాలను క్రిందకు తోయుటకై బస్తాలపై కక్కును. బస్తాను క్రిందికితోయుటకు ముందు ఆతడు కేక వేసెను. కాని జవాబు లేనందున, యెవరును లేరనుకొని బస్తాను క్రిందికి తోయునప్పటికి, బస్తా తూలి సెయిబాయిమీద బడెను. ఆమె మరణించినది. ప్రమాదవశమున సంభవించిన మరణమని జ్యూరీవారు ధృవపరిచిరి.

కలకత్తా పోలీసుకోర్టులో వైనాదేశములు ఒక పక్షి యెడల చూపిన ప్రారస్థభావమును గూర్చి కేసు జరిగెను. కొందరు వైనాదేశములు కూర్చునియుండగ నందులో మొక పక్షి డేగను పట్టుకొని దానిని మిగుల బాధపెట్టెను. ఆపక్షిని యొక రెక్కతో పట్టుకొని తన పొగ గొట్టుముతో చాలబాధ పెట్టి కొచ్చెను. పాపము! అపిట్ట ప్రాణరక్షణార్థము నొరు తెరచుకొని నవ్వుకు, ఆ కూర్చుండు దానిగొంతుకలో కాల్చిన యువకాడ మొకదానిని పడవేసెను. ఈ చర్యయంతయు ఆతని దేశసోదరులకు మిగుల సంతోషదాయకముగ నుండెను. ఈతనికి 15 రూపాయలు జూల్మానా వేయబడెను.

పురుక్కోట ప్రభుత్వమువారి వ్యవసాయ పాఠశాల:—సంస్థానమునందలి వ్యవసాయదారుల పిల్లలకు వ్యవసాయ విద్య గలపుటకు పురుక్కోటలో నొక పాఠశాలను నిర్మించుటకు మహారాజుగారు అనుజ్ఞనిచ్చిరి. ఈపాఠశాల రాబోవు జూలైమాసము 1 తేదీనుండి ప్రారంభించబడును. ఇది వ్యవసాయశాఖవారి యాజమాన్యము క్రిందనుండును. ప్రస్తుతము 12 సంవత్సరములకుగాను విద్యార్థులకు మాత్రమే వసతు లేర్పరుపబడినది. విద్యార్థులు జీదిములనును నక్కరలేదు. గృహభోజనాదు లుచిత్తముగా నక్కరలేనివారికి నెలకు 6 రూపాయలు చొప్పున విద్యార్థి వేతన మీయబడును. ఇట్టి పాఠశాలలను స్థాపించుట మనదేశ పురోవృద్ధికి మౌళము చూపుటయే.

జర్మనీదేశములో రూపాయలుచేయుట:—కొన్ని సంవత్సరములక్రిందట హిందూదేశమున నున్న కుత్రిచ రూప్యముల గూర్చి కొంత ఆంక్షాశనము జరిగినది. ఈ రూపాయలకును ప్రభుత్వము వారి రూపాయలకును యిందుకయు భేదము లేదు. కొంతపరిశీలన జరిగిన తరువాత, ఈ రూపాయలు ఇండియాదేశములో తయారైనవి కాదనియు, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా దేశములనుండి దిగుమతి అయినవనియు ఊహింపబడినది. ఈ రూపాయలలో రూపాయవెలగల వెండి లేకపోవుటచే యీరూపాయలను తయారుచేయుట లాభకరము. జర్మను కూర్పుఆఫ్రికా ప్రదేశమున దొరకిన జర్మను రూపాయ సరిగ ఇండియా దేశపురూపాయలకు నుండును. అందుచే యీ యూహా ధీరప్రమచున్నది. జర్మనులు వీనిని యెగుమతిచేసి లాభమును తీయుచుండి గనుటకు సందేహము లేదు.—పదరాసు మెయిలు.

స్వరాజ్యోద్యమమునై యుద్ధముచేయు నుంకించుచున్నారమని వెంగ్లాండు ప్రభువుగారు చేసిన ప్రకటన మెవరి ఆజ్ఞవై జరిగినదో యని త్వరగా తెలిసికొనుటకై దేశము మతూపాలపడుచున్నది. ఇది వెంగ్లాండుగారి ప్రభుత్వభావమా? లేక మెల్కునుగ్గ ప్రభువుగారి పరిపాలనా భావమా? లేక పాలితులే ప్రభుత్వవ్యవస్థను జిలాశాసన ప్రాయముగు సిద్ధాంతము నేర్పరచుకొనిన ఆంగ్లేదేశమందలి ప్రజాస్వామ్యవాదుల పక్షమున ఇండియా కాన్గ్రెస్సర్నిగాక వెంగ్లాండు ప్రభువుగారి ముఖమున మనకిట్టి సందేశము నందిరా? ఇట్టి పురోవృద్ధి భంగకరముగ ప్రకటనమును వెంగ్లాండుప్రభువుగారి స్వతంత్రించి చేసినయెడల, వీరిప్రకటనమును నిరసించి బిట్టిసు ప్రజాస్వామ్యవాదుల అభిప్రాయములను సరిగా వ్యక్తీకరించుచు, ఇండియా దేశపు విద్యార్థుల ఆశయములను సరిగించిన ప్రకటనమునుచేసి, ఆంగ్లేయులు వీరిని స్వదేశము నకు యెంత త్వరలో రప్పించిన అంతవంచిది.—బొంబాయి క్రానికలు.

THE GREAT WAR

NEW THREAT TO HOSPITAL SHIPS

MANY SWEDISH STEAMERS CAPTURED

ANOTHER BRAZILIAN SHIP SUNK

[REUTER'S AGENCY.]

GREAT BRITAIN

Air Raid on S. E. England. Terrible Effect of Bombs.

LONDON, May 28. Later accounts of Friday's air raid say that the raiders appeared over the coast town, which was the principal sufferer, from inland. First a bomb crashed into the thoroughfare in the lower quarter which was crowded with shoppers including a potato queue of women and children. It caused more casualties than numerous other bombs. When the column of black smoke had dispersed the street for two hundred yards resembled a shambles with dead and dying human beings and disembowelled horses. The shops of the greengrocer, the butcher and the draper were demolished and it is feared that there may still be victims beneath the "debris" of these. Elsewhere a bomb made an enormous hole in the roadway smashing a number of cabs to atoms and killing the horses, but the drivers were momentarily absent and escaped. A girl's school and an hotel were demolished. The former was temporarily tenantless and there were no victims. Eye-witnesses describe the perfect formation maintained by the squadrons. During the quarter-of-an-hour of the visitation there was no panic. The people rushed into the streets to see the spectacle. Complaints have been made that a number of German shopkeepers are still allowed to continue business in this particular town.

British League of Workers. Great Pro-war Demonstration.

LONDON, May 28. A great and enthusiastic demonstration organised by the British League of Workers was held in Hyde Park to-day. It was addressed by Members of the House of Commons and leading members of the Labour Party and passed with acclamation the resolution sending fraternal greetings to the allied peoples, particularly the United States and Russia and expressed the fixed determination of all patriotic Britons in the United Kingdom and the Dominions beyond the seas to continue the war to a victorious finish. Appreciative messages were received from the Prime Minister and Mr. Hodge, Minister of Labour. A procession was formed and marched to the French Embassy where all the Allied Ambassadors and Ministers had assembled. The resolution was presented to them and the diplomats replied amid stirring scenes of enthusiasm.

America's Achievements.

LONDON, May 28. The Press Bureau summarising America's achievements since she entered the war states that including Americans already serving with the Franco-British armies there will shortly be a total of a hundred thousand Americans in France. Arrangements have been made for the construction of 3,500 war aeroplanes and for training of six thousand aviators this year.

The Cotton Industry. Increased Wages for Weavers.

LONDON, May 28. The cotton manufactures of Lancashire, Yorkshire, Cheshire, and Derbyshire booked orders in Manchester to-day for the Foreign and Home trade at prices based on a ten per cent increase in wages to 230,000 cotton weavers.

Appointments in the Admiralty.

LONDON, May 28. Appointment of a number of experts is announced in connection with Sir Eric Geddes' department at the Admiralty including General Collard, in control of construction and purchase of merchantmen, transports etcetera and Sir M. Raven responsible for the manufacture and purchase of ordnance and Admiral Laurence Power who has the general management of the dockyards.

Distribution of Cargo. Controller of Coasting Shipping.

LONDON, May 28. The Glasgow shipowner, Mr. Hector Mc Neol, has been appointed Controller of Coasting Shipping. He will arrange for the transhipment of cargoes from the larger liners arriving at first home ports with cargoes for other destinations. It is anticipated that the arrangement will save much shipping from submarines.

"Controlled" Tea. London Brokers' Fears.

LONDON, May 28. The weekly report of the London Tea Brokers' Association referring to "controlled" tea says the wholesale market fears that the reputation of Indian and Ceylon teas may be damaged by retailers substituting low-grade Java and China teas for teas they receive under the government scheme.

Emigration into Dominions. The Indian Point of View.

LONDON, May 28. The Memorandum on Emigration from India to the Dominions, which was presented to the Imperial War Conference by Indian representatives, reviews the restrictions imposed in each Dominion and puts the Indian point of view as follows:—"Indians in their outlook upon the Empire are as present powerfully swayed by two ideas. They are proud of the fact they are British subjects and that their country is an integral portion of the Empire and they wish to claim their imperial privileges. They are at the same time proud of their Indian nationality, ancient civilisation and the great intellectual traditions which they have inherited. They have made sacrifices for the Empire and have proved their loyalty, courage and fortitude and ask that this should be recognised. Thus sentiment and imagination enter largely into the controversy. If the Dominions would meet feelings of this order they would probably find that India would not be unreasonable on material points."

The Russian Situation.

LAHORE, May 28. LONDON, May 27th.—The Daily "Telegraph's" Paris correspondent learns from the friends of M. Albert Thomas that the situation in Russia and Russian Army is already nearly more relieved and will shortly be in comparably more favourable than it was under the Tsar.—("C. and M. Gazette.")

The Future.

LAHORE, May 28. LONDON, May 27th.—General Sumts in his speech at Stepney said that the future could not be foreseen but that there was a great deal of creaking and cracking and that showed that the end could not be far off.—("C. and M. Gazette.")

FRANCE

Spain and Submarinism. Statements in French Chamber.

LONDON, May 28. PARIS.—The Chamber continued to debate on submarinism. The critics of Government especially denounced the failure to cope with espionage in Spain, which had resulted in the Spanish coasts being infested with submarines.

RUSSIA

German Air Raids on Danube.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—Several raids have been made by German aircraft recently on towns on the Danube and there have been many casualties particularly at Ismail.

Separate Peace Repudiated.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—The Congress of Peasants' Delegates has passed a resolution practically unanimously repudiating the idea of a separate peace.

Strikes in Finland.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—Many strikes have broken out in Finland especially among agriculturalists.

Army and Navy Officers' Congress. Officers Exhorted to Restore Discipline.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—The first Congress of Army and Navy Officers met at Headquarters, General Alexieff, who opened the Congress, said that it was true that the country was endangered because the fighting ardour of the Army had diminished in consequence of dissensions and mistrust between officers and soldiers. He exhorted the officers on their return to their regiments to restore discipline and make the Army again capable of victory.

Separate Peace Impossible.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—General Dragondoff commanding on the northern front addressing the Congress of Delegates at Riga, declared that separate peace was impossible because it would not assure liberty to the Russians who ought to help the Allies to crush German Militarism, thus definitely consolidating the revolution. The Congress of Officers and Delegates passed a resolution declaring that the salvation of the Fatherland demanded the exertion of all the country's efforts and calling on all officers to extend a brotherly hand to the soldiers and workers.

TELEGRAMS.

Russian Ambassador To Britain. A Mistaken Report.

LONDON, May 28. PETROGRAD.—The report that Mr. Izolsky had been appointed Russian Ambassador in London was based on a misapprehension. There is no question of his appointment to London though he will be replaced in Paris.

The Situation in Poland. A German Admission.

LONDON, May 28. AMSTERDAM. German papers admit that things are not running smoothly in Poland, where the different bodies created by the Germans are at loggerhead, particularly regarding the Regency.

ITALY

Impregnable Barrier.

LAHORE, May 28. LONDON, May 27th.—A writer in the Coming Standard who was formerly on the Italian front says that only 20 divisions supported by heavy artillery could hope to pierce the barrier, Italy has erected on Trentino front.—("C. and M. Gazette.")

GREECE

Food Situation in Athens.

LAHORE, May 28. LONDON, May 27th.—Athens correspondent of the Exchange Telegram Co. says the capital will be absolutely breadless before the arrival of 1900 tons of wheat now on route from Salonika.—("C. and M. Gazette.")

GERMANY

New Threat to Hospital Ships. Arrogant German Demands.

LONDON, May 28. AMSTERDAM.—A new hospital ship threat is contained in a Bern semi-official telegram. After reassuring British misuse of hospital ships the telegram says that Germany in future will immediately attack all hospital ships throughout the barred zone and the Mediterranean, but will allow the transport of sick and wounded from Salonika by Greek railways to Kalamata and thence by hospital ships to Gibraltar on condition that the latter travel at a speed indicated by the German Government, that the name and time of departure and arrival of the vessel is notified to Germany six weeks beforehand and that a representative of the Neutral Government representing German interests in the particular enemy country concerned makes a declaration prior to the departure of the vessel that it carries only nurses, sick and wounded and material for their treatment.

Failure of Submarinism. German Press Changes its Views.

LONDON, May 28. AMSTERDAM.—The German Press commenting on Mr. Lloyd George's speech in the House of Commons with regard to submarines, abandons the idea of the complete destruction of Great Britain's Mercantile Marine, but speaks vaguely of the effects on her economic future.

The War and Newspapers.

LONDON, May 28. AMSTERDAM.—The "Cologne Gazette" says that six hundred German daily newspapers have ceased publication since outbreak of war.

AUSTRIA

Archduke Joseph Refuses Premiership.

LONDON, May 28. AMSTERDAM.—A telegram from Budapest says that Archduke Joseph has refused the Premiership.

AMERICA

Tornado in America.

Many Killed in Illinois Towns.

LONDON, May 28. CHICAGO.—A tornado has swept over a number of towns in southern Illinois. It is estimated that seventy-five persons are dead and a hundred injured. Thousands are homeless.

Brazil and the Allies. Result of Submarinism.

LONDON, May 28. RIO DE JANEIRO.—The torpedoing of the Brazilian vessel "Tajuba" has strengthened the movement in favour of Brazil's joining the Allies.

Italian Mission in America.

LAHORE, May 28. LONDON, May 27th.—Washington correspondent of the "Central News Agency" says that Mr. Wilson has received the Italian mission. Prince Udine stated that Italy's man power was sufficient for all her requirements and the Americans should be sent to France.—("C. and M. Gazette.")

CHINA

Drought in China. Famine Feared.

LONDON, May 28. SHANGHAI.—Drought in Central and Northern China is affecting the rice crop and a famine is feared.

TELEGRAMS.

WAR AT SEA

More Swedish Ships Captured.

LONDON, May 27.

STOCKHOLM - Three Swedish steamers on their voyage to Finland have been captured in the Baltic and taken to Swinemunde.

WESTERN FRONT

British Advance Slightly. Further Ground Gained.

LONDON, May 28.

To-night's British communique says:—We gained further ground in the neighbourhood of Fontaine les Croisilles.

There were patrol encounters near the Conjeu River and we took a few prisoners.

In the air fighting yesterday we brought down three German aeroplanes and drove down eight others. Four of ours are missing.

Enemy Attacks Broken Down.

LONDON, May 28.

Last night's French communique says:—In Champagne the enemy launched two attacks on the Teton. The enemy in the second attack succeeded at first in penetrating our lines, but was afterwards completely ejected. A third attack on the Casque was broken down. There was great artillery activity in Champagne.

The California Plateau. Its Importance Explained.

LONDON, May 28.

Reuter's special correspondent at French Headquarters sends a graphic description of the position on the California Plateau on the naked top of which the French have held out for three weeks in hurriedly improvised defences. Men often have only one meal a day and the appearance of a single head above the trenches is the signal for a tempest of shells. The importance of the plateau lies in the fact that it marks the eastern extremity of the great crest overlooking to the south the valley of the Aisne and to the north the valley of the Ardennes.

Much Artillery Firing. Enemy Line Penetrated.

LONDON, May 28.

A French communique says that three more enemy attacks on the Casque de Teton in Champagne were completely repulsed. The enemy artillery was fairly lively in regions of the Hill 302 and Morthomme on the left bank of the Meuse. A French detachment penetrated the enemy's second line in the region of Uffholtz in Alsace and found many Germans dead. They brought back prisoners. French aeroplanes dropped six tons of bombs on military establishments and railway lines especially in Champagne, in the region of Thionville. We brought down nine enemy aeroplanes and two others were forced down in our lines and five in enemy lines.

Indian Telegrams.

[FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.]

[BY WIRE.]

DELHI

The Brahmin Conference.

DELHI, May 28.

After three days sitting the Brahmin Conference was concluded yesterday evening. Delegates from various parts of the country attended and amongst the visitors was Mr. A. B. Menon, Deputy Commissioner. A resolution on loyalty and several other resolutions on the following subjects had been passed. Affiliating the Delhi Brahmin Sabha to All India Brahmin Sabha at Benares, expressing deep regret of the Conference that some text books for Indian schools contain passages against Hindu religion and requesting the All India Brahmin Sabha to move the provincial legislative Council through the Hon'ble Members in order to omit such passage. A fund amounting to Rs. 1000 had been raised for constructing a hostel for Brahmin boys at Delhi.

SIMLA

Gift of Ghee for the Troops.

SIMLA, May 28.

The Pandit of the Athmalik State (Behar and Orissa) has generously offered a free gift of seven maunds of ghee to the Government for use of troops. The offer has been gratefully accepted.

BOMBAY

A Bathing Fatality.

District Judge Drowned.

BOMBAY, May 28.

News has been received in Bombay of the death by drowning of Mr. Munshi B. Tyabji, I. C. S., District Judge, Surat, while bathing in the sea at Kihim near Alibor on Saturday evening. At the place where Mr. Tyabji was bathing, four boys were also having a dip. One of these was carried away by the waves and he shouted for assistance which was partly given by another boy but both got into difficulties. Mr. Tyabji by this time came to their assistance.

He was frantically caught hold of by the younger of the two boys and he lost his footing with the result that the boy was rescued but Mr. Tyabji was carried away by the waves. He was a good swimmer, but he got out of breath and got exhausted. The other boys raised an alarm and several persons came up to assist including his brother Mr. Fayz B. Tyabji and his brothers-in-law Mr. Abbas S. Tyabji and Dr. B. Lukmani and several local swimmers. But Mr. M. B. Tyabji could not be seen and no trace was found of him till his body was washed back by waves to shore and discovered on Sunday at 5 a. m. His remains were brought to Bombay and interred last night. The deceased had just attained 51 years of age. He was the eldest son of late Mr. Justice Badruddin Tyabji and was educated at St. Mary's School, Bombay, and Balliol College, Oxford, and was the first Mussalman to pass I. C. S., examination and to enter that service. He leaves a widow and son the latter is about 15 years old.

Criticism of Finance Minister's Policy. Hon'ble Mr. Wacha in Defence.

BOMBAY, May 28.

Writing to the local press the Hon'ble Mr. D. E. Wacha contradicts the criticism levelled by Sir Shapurji Broacha against the policy of the Finance Minister in restricting the sale of Council Bills and thereby ruining the export trade as alleged. Mr. Wacha quotes the sea borne trade returns up to March last and shows that in the first three months of this year the export trade rose in value equivalent to over 56 per cent of two years. Mr. Wacha says: "In his personal warmth to denounce the financial policy of the Government of India Sir Shapurji gave the go by a while to actual facts of trade till then revealed. 'Ruia' was a mere rhetorical expression, for a study of the export trade statistics for the period would have informed Sir Shapurji that the statement was not borne out by facts and was liable to mislead the public."

Census Report of Portuguese India.

BOMBAY, May 28.

The first Volume of the belated census report of the population of Portuguese India for 1910 has just been issued from Goa and contains much interesting information. According to it the total population of Portuguese India on 31st December 1910, was 605,399 including 57,157 absentees. Actual population present at the census was 548,242 as compared with 475,201 in 1881 and 531,798 in 1900 and bears density of 144 to square kilometre for a total area of 38,065 square kilometre. Goa registered excess of 24,906 females over males which is explained by temporary emigration of large number of the latter to Africa and British India. In 1881 this excess reached only 3300 as emigration was then in its incipient stage. Most densely populated district in Goa is Bardez with 497 inhabitants to square kilometre. Taking this mean average it is computed that Goa alone can accommodate 2 millions inhabitants. Ordinary conditions of life in Goa have improved greatly since 1900. Census for 1900 returned 6685 persons of over 70 years of age, 2379 being males and 4306 females. Figures for 1910 show 6767 exceeding age of 70 of whom 2655 were males and 4112 females. In spite of more than 400 years of Portuguese domination education in Goa is still in backward state. Progress made in this direction is indicated by increase in the percentage of those able to read and write from 10.3 in 1900 to 12.1 in 1910, percentage for males being 18.8 and for females 5.9. Since 1910 Goa has passed through more than six years of more progressive rule of Senhor Couceiro Da Costa who has given great impetus to primary education and opened numerous new schools results of which will be seen at the next census. If the educational policy initiated by His Excellency be wisely continued in future the reproach of Goa's backward state of education should be wiped out.

CALCUTTA

INDIAN WAR LOAN.

The Present Position.

CALCUTTA, May 28.

Applications for the War Loan now amount to Rs. 23,13,40,400, exclusive of Rs. 1,10,35,900 subscribed through the Post Office section of the loan up to the 22nd May, and Rs. 1,42,82,200 invested in Post Office Cash Certificates up to 7th May. Details are as under:—

	Rs.
Bombay	7,97,28,000
Bengal	7,06,55,900
The Punjab	1,85,82,800
The United Provinces	1,88,70,100
MADRAS	1,21,29,700
Minor Administrations	1,16,63,100
Burma.	1,12,85,000
Central Provinces	45,65,700
Bihar and Orissa	31,51,500
Assam	7,08,600

What does "Up to" Mean.

CALCUTTA, May 28.

An interesting question as to whether the word "Up to Wednesday" mean up to midnight of Tuesday or include whole of Wednesday was raised at the High Court to-day before Mr. Justice Greaves in a suit brought by the Metropolitan Engineering Works against Mr. W. R. D. Brunner. Plaintiffs are a firm of sellers and repairers of motor cars. In May 1916 they employed the defendant as an engineer on 11th September 1916; the Defendant purchased a Mor's motor car for Rs. 3120 agreement being that if he left service of the plaintiff firm at any time he should resell the car to them at same price. They parted company in April 1917. There was some correspondence between the parties and subsequently the defendant wrote to the plaintiff that he would give them the option of repurchasing the car if Rs. 3120 was tendered, offer to hold good up to Wednesday. On it the plaintiff tendered Rs. 3120 to defendant and asked him to make over the car but he refused. Plaintiff urged the words "up to Wednesday" included Wednesday while the defendant said he agreed to sell the car to plaintiff if they tendered the money before Wednesday His Lordship reserved judgment.

Brief Telegrams.

ASSOCIATED PRESS.

[BY WIRE.]

—O—

Ladnun and Morta City branches in Jodhpur State are opened for all description of traffic from yesterday.

There are at present over 5000 Turkish prisoners in the prisoners of War Camps in Burma.

Seaborne trade in Burma has made appreciable recovery in 1916-17 from the set back it received as immediate result of the outbreak of the war. Aggregate value increased by 1248 lakhs to 6987 lakhs or 22 per cent compared with previous year.

His Highness the Nawab of Janjira has generously placed a sum of Rs. 8,000 at the disposal of H. E. the Viceroy for use in connection with the war. His Excellency has decided to place the amount to the credit of the Imperial Indian Relief Fund.

LATEST.

[Reuter.]

Gallantry in the Field.

Indian Army Officers Rewarded.

LONDON, May 28.

The 'London Gazette' announces the following awards to officers of the Indian Army:—

Bar to D. S. O.

"Major Henry Stewart Scott."—With 250 men he captured 673 of the enemy. He was twice held up by strong entrenched pickets, who were covering parties attempting to cross a river in pontoons, but pushed on under heavy fire, inflicting great loss on those crossing and preventing any further attempt to escape.

Military Crosses.

"Captain Ronald Bernard."—When all the officers of the attacking parties had become casualties, he organised a strong point in the enemy's line under heavy shell and bomb fire and set a fine example to the men.

"Captain Francis Farquhar."—He led a squadron with great dash and obtained valuable information. He was subsequently wounded, but continued to direct operations.

"Second Lieutenant Alfred Harrison."—When in command of an advance party, on night operations, he pushed on with great dash under a heavy fire, rushing two pickets with the bayonet, and successfully bombing three pontoons filled with the enemy.

"Second Lieutenant Dennis Whicham Teasdale."—He handled a machine gun with great skill, enabling the rearguard to withdraw at a critical time from difficult situations.

(బాన్సులా సమావేశము ఈనెల 26-న తేదీని సాయం కాలము ఢిల్లీ నగరమున ప్రాంగంభ మైనది. బ్రాహ్మణ పండితులు తలపాగాలను పాదరక్షలనువదిరి అధ్యక్షులగు దైర్గురు రాజా శశిశేఖరేశ్వర రాయబహద్దరుగారి నమస్కరించి బ్రహ్మచారులు ముందు బావులుతీరి సామ వేదమును గానము చేయుచుండ సాల్విగామలను ధరించి పుకపీఠులు నూతన సభా కాలకు వచ్చిరి. పిమ్మట ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు కాశీనాథ పండితులు స్వాగతపూర్వకమును చదివిరి. బ్రాహ్మణులు కలసి పనిచేయవలెనని హెచ్చరించిరి. పిమ్మట అధ్యక్షుని నియోజించిరి. అధ్యక్షులు హిందీభాషయందు దాశుధార నుపన్యసించిరి. మనము క్రియాశూన్యులమై తీర్మానములు చేయుటతో సంతృప్తులమగుటచే సనాతనధర్మ ప్రసరణజీవనము కొనసాగలేదనిరి. స్వాగత్యులగులవారు దక్షిణో పనిచేయవలెననిరి. బ్రాహ్మణధర్మానుసారము ప్రసరించుటకు ప్రయత్నింపవలెననిరి. 27,28 తేదీలను సమావేశము జరుగును సాంఘికాచారములను గూర్చి చర్చించురు.

భార్యలను బాధపెట్టుట:— కలకత్తాలోని దక్షిణ భాగపు పోలీసు ఆఫీసులో, ఫిల్చు వెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగారి వద్ద, తమ భర్తల తమ్ము మిగుల బాధ పెట్టుచుండిరి ఇద్దరు పడుచుభార్యలు చెప్పకొనిరి. వీరిభర్తలు గ నేతదాసు, కాలాదాసు అయ్యారు, గ నేతను భార్యయగు సనత్కుమారి యను నామె తానును తనచెల్లెలగు కిరాను అనునామెయు యీ యిద్దరు యువజనులను పెండిచేసి కొంటిమనిచెప్పెను. వీరిసనతి అత్తగారు వయసునచిన్నది. ఈమెయే వీరికి చిక్కులకు మూలము. సనత్కుమారిని, ఆమెచెల్లెలను అన్యాయముగ మొక గదిలోనుంచి తాళమువేసిరి. ఎటులనో వీరిభర్తలను తప్పించుకొని ఆవలపడిరి. ఇంక చేయున దేమియులేక గ నేత అను నాతడు అక్కచెల్లెం డ్రెయిన్దరును నగలను యే త్రికొని పారి పోవుచున్నారని పోలీసువారికి తెలియజేసెను. పోలీసువారు వీరినిపట్టుకొనిరి. కాని వీరిని విడిచిపెట్టిరి. పిమ్మట, సనత్కుమారి తననై అన్యాయముగ నగలదొంగిలించిరిని అపవాదము వేసినందులకు గ నేతదాసుపై ఇండియన్ పీసుకోడు 211 శెక్సనుప్రకారము చర్య నడపింపవలెనని స్పెషియారి వద్దకేసు చేసెను. గ నేతదాసునకు నోటీసు యివ్వబడెను.

ఆంధ్ర దేశ వార్తలు

(౧)

ఈనెల 24వ తేదీన గుంటూరులో గొప్ప గాలివాన వచ్చి వరగండ్లు పడినవి. వర్షములు వర్షించినప్పటికి ఎండలు, వరగాడులు తిరిగి ప్రారంభించినవి.

కృష్ణజిల్లా తణుకుతాలూకా వెలగదుట్టు గ్రామమున ఈ నెల 16వ తేదీన ఇందుకూరి గోవిందరాజుగారి అధ్యక్షత క్రింద కారవాళివర్ధనీ యను పుస్తకభాండాగారము నెలకొల్ప బడినది. 350 పుస్తకములు భాండాగార మొనగబడినవి.

బెజవాడ పురమున బైరాగిమఠమునకుగల 10 య 80 సెం. ఇమామును అందున్న బైరాగిని మోసపుచ్చి కొందఱు కాలకు తీసికొని కేరీక్రిందికి మార్చించుకొన యత్నించుచు న్నారని యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

పూర్వము వెల్మడు ప్రభువులు ఐదు పల్లకులవారని ప్రసిద్ధిజెందినయు, అట్టివారను ఒక సమాజమును స్థాపించు కొని ఒక మహాసభ జరుపవలెననియు, బ్రాహ్మణేశ్వర్యము మువారిని ఖండించి బ్రాహ్మణ్యమును కాపాడవలెననియు కా శహస్త్రిమండి కప్పగంతుల చంద్రమాళేశ్వరశాస్త్రిగారు వ్రాయుచున్నారు.

విశాఖపట్టణములోని శివారామస్వామి దేవాలయము శిథిలముకాగా పురవాసులు కొందఱు చందాలువేసి 2 వేల రూ॥ లు చేర్చి ముఖమంటపమును మరచుత్తు చేయించినయు, తక్కినభాగమును గూడ మరచుత్తుచేయుటకు 2 వేల రూ॥ లవసరమనియు, పూర్వమువలెనే పౌరులు తమ దేశ భక్తిని చూపించి చందాలుప్రొగుచేసి కట్టించుట ప్రయత్నించుచున్న యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

కృష్ణామండలమున కృష్ణానేటి నదితీరమున అవనిగడ్డ, పురమున కొందఱు వైశాఖవర్ధన వ్యాసశిష్యుండి గొప్పసప్తాహము చేయుచున్నారనియు, అనేకస్వాములు, గాయకులు వక్షిస్తు, బెజవాడ మునపగు, పింఛనుగొనిన నలుజడ్డి వావీలాల శివావధానులు, మున్నగువారు కచ్చిననియు, భజనలు, సంగీతములు నృత్యములు మిలిమిరుచున్నవనియు, ప్రతిదినము రెండు నేళల వచ్చివారందఱికి అన్నదానము చేయబడుచున్నదనియు ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

కృష్ణజిల్లా జగ్గయ్యపేట డివిజన్లో చేరిన తక్కిన పాడు గ్రామములలోను 10-17 తేదీనుండి 19-5-17 తేదీ వరకు ఆ గ్రామనివాసులగు నెండుల శేషయ్యగారు తమ చేతి సాముతో తమ మందిరమున, ఉన్నాళ్ళు పట్టాభిషేక సహస్ర త్నము అపూర్వముగ జరిపిరి. వీరు భగవద్భక్తులు. ప్రతిరోజును వర్ష విచక్షితలేక 4 వేలకు సులభముగ జరిగెను. రాత్రి ౧౫ గంటల పురాణాది హరికథా కాలక్షేపములు జరుగుచుండే నని ఆయానాండి ఒకరు వ్రాసిరి.

గోదావరిజిల్లా అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరుగారగు వడ్డూరి నరసింహారాయుడు గారికి క శ్రీ వి యోగ మైనదని తెలియజేయుట కెంతయు విచారించుచున్నాడు. నరసింహారాయుడుగారి కీనడుమనే రు 200 లు జీతమైనది. ఈ యధ్యక్షతయములో నంతటి పుష్కలముగల గురునియ్యవ్వ తలంపలేదు. పరమేశ్వరుని మార్గములు నునవ్యమాత్రులకు తెలియునా? పాప మామెవ ముప్పుకు కుమార్తెలు కలరు. నెడ్ల కూతురు తొమ్మిదేండ్ల వయస్సుకలది. కడపటివిడ్డ మానము వయస్సుగలది. ఈరుఱులు భరించుటకు నరసింహారాయుడు గారికి భగవంతుడు దైర్యము ప్రసాదించుగాక!

రవుతుపూడినుండి యొకరిట్లు వ్రాయుచున్నారు. ఈ గ్రామమునకు సుమారు 20 సంవత్సరములుండి 70,80 మంది బాలురతోను 2 రు ఉపాధ్యాయులతోను ఒక బోర్డు ప్రైవేట్ పాఠశాల గలదు 4,5,6 సం॥ ముల క్రిందట పాఠశాల మందిరము శిథిలమగుటచే, పాఠశాలకు స్థలములేక ఉపాధ్యాయులు పాఠశాలను వర్ష కాలమునందు చెట్లక్రిందకు, ఆరుగులమీద ను బెట్టికొనుచున్నారు. మందిరములేని లోపముచేతను, విద్యార్థుల సంఖ్యయు క్రమముగా తగ్గి ఇప్పుడు 20,30 మంది మాత్రమున్నారు. బోర్డువారు ఒకచిన్న మందిరమును కట్టించి దయచేసిననే కాని, ప్రయోజనములేదు బోర్డువారి విషయము ను యోచించి త్వరలో మందిరము మొనగవలెను

ఈ నెల 20 తేదీ ఆదివారము సాయంత్రమున 4 గంటలకు పుయ్యూరు బోర్డు పాఠశాల భవనమున, భారతీయగ్రంథాలయముయొక్క ద్వితీయ వర్గంతుల్యమున, గోవిందరాజుల వేంకట్రాయుడు పంతులుగారి యాధిపత్యముక్రింద జరుపబడెను. అనేకులు పాల్గొనిరి. అగ్రాసనాధి పతిగారి ప్రారంభ యంత్యోపన్యాసములు దేశభిమానముతోడను, ఉత్సాహముతోడను నిండియుండెనని తత్సంఘ కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు.

ఈ నెల 18వ తేదీన భీమవరము తాలూకా రాయకురు గ్రామమునుండి చెంగల్వల సత్యనారాయణమూర్తి గారిట్లు వ్రాయుచున్నాడు—ఈ తాలూకాబోర్డు సభ్యుల నెన్నుకొను విషయమున ఓటర్లు తమకు ఓటునిచ్చునని వచ్చువానికి ఓటునీయక బాగుగా యోచించి అతని అర్హతలను గనిపెట్టి ఈయనలను విద్యాగ్రంథులేని గ్రామవాసులెందఱు పెద్దపెద్ద చర్చలయందు ఏమియు తెలియక పారిమొగము వీరిమొగమువోచుచు “నేను కంకరు” అని చెప్పుచుండుట ప్రజల సౌఖ్యము కొఱకు పాటుపడు వారినే ఎన్నుకొనవలెను.

ఈ నెల 14వ తేదీన నెల్లూరు రంగనాయకుల పేట బాలర యభివృద్ధికోశకు ‘బాలకృష్ణసభ’ యను నొక సంఘము మాడభూషి వృసింహాచార్యులు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు అధ్యక్షతక్రింద అప్పరాజు వేంకటరామయ్యగారిచే స్థాపింపబడినది. ఈ సభాతరపున 20వ తేదీన జరిగినసభకు కె. రామకృష్ణమాచార్యుల అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. కృష్ణజననమును గూర్చి చర్చ జరిగెను. రంగనాయకుల పేటలోనివా రందఱును తమ బాలరను ఈ సంఘమున జేర్చి, సంఘమును బోషించి సహాయము చేయవలెనని కార్యదర్శులు కోరుచున్నారు. ఇప్పటి కీసభయందు 40 మంది సభ్యులును, 150 పుస్తకములును గలవు.

ద్వితీయ గంజాము మండల వాఙ్మయ సభ గత 20వ తేదీన బరంపురమునందు విక్టోరియా బౌనుఫోలులో సమావేశమయ్యెను. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు నాళి రామమూర్తిగారు స్వాగతోపన్యాసము మొనరిన పిదప, ఎన్. గంతాయత్తు గారు అధ్యక్షతోపన్యాసము నిచ్చి ఈ మండలము నందు ఓడ్రులకును తెలుగువారికిని గల పరస్పర భ్రాతృభావము నభివర్ణించి వాఙ్మయాభివృద్ధికి గూర్చి నడిపిరి. నాటిమధ్యాహ్నము ఆంధ్ర వాఙ్మయ కాభాధ్యక్షులగు ఊటుకూరి గోపాలరావుగారు రుపనర్వహించిరి. గిడుగు సీతావతి గారు “ప్రస్తుత నాటకముల”ను గూర్చియు, చిలుకూరు నారాయణరావు గారు “నన్నయభట్టు నాటి తెలుగు కన్నడములకు సంబంధము”లను గూర్చియు, నుపన్వహించిరి. గిడుగు రామమూర్తి గారును తన వ్యాకరణ గద్యమును గూర్చి విషయమును గురించి తీర్మానమునందగ్గ మున కొంతవదము జరిగెను. తుట్టుతుడకు తీర్మానము ప్రసేత పెట్టబడి ఆమోదిత మయ్యెను.

ప్రాధనరు రామమూర్తి నాయకుగారు.

ఈనెల 19వ తేదీన అభినవభీమ సేనుడగు ప్రాధనరు రామమూర్తి నాయకుగారు ఏలూరునుండి రాజుమహేంద్రవరమునకు బోయిరి. పౌరులు స్వాగతము మొనరి మోటారు బండిపై పితాపురము రాజాగారి బంగాళాకు గొనివచ్చిరి. నరునాటి సాయంకాలము బంగాళాముందున్న మైదానమున చిలకమర్రి లక్ష్మీనృసింహుగారి అధ్యక్షత క్రింద సభ జరిగెను. గా. రామమూర్తిగారు దేశీయవిద్యాలయము తరపున ప్రాధనరుగారికి స్వాగతప్రత్యమ మొనరిరి. చిలకమర్రిలక్ష్మీనృసింహుగారు నాయకుగారిని గొనియాడుచు సహస్రసింఛిన వెనుక ప్రాధనరుగారు బాతీయధర్మములకు గూర్చియుపన్వహించి దేశీయభావ్యభివృద్ధికి ప్రస్తుతబాలకులే కారకులని చెప్పి బాలురు ముందాలోగ్గననమును వేకరించి ఇతర భవనములను సమపార్థింపవలెననియు చెప్పిరి. అధ్యక్షులునాయకుగారు చెప్పిన విషయములను మరింత స్పృహ్యముగ తెలిపిరి. నిడదవోలు, మే 23.—నేడు ప్రాధనరు రామమూర్తి నాయకుగారు రాజుమహేంద్రవరమునుండి ఇనటికి వచ్చిరి. ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథనిలయము వారు ప్రేషనుకుపోయి స్వాగతము నొసగి వారిని తమనిలయమునకు గొనిపోయి సత్కరించిరి. గ్రంథనిలయ పక్షమున బందా నూర్గనారాయణ బి. ఏ. గారు స్వాగతాభి వందనముల నర్పించి నిలయమును గూర్చి నడిపిరి. నాయకుగారు రుచితరీతిని ప్రత్యుత్త మొసగి కొవ్వూరి చంద్రారెడ్డిగారి యంట బసచేసిరి.

తెనాలి తాలూకా కూచిపూడిలో సరస్వతీనిలయ గ్రంథాలయము స్థాపింపబడి నాలుగు సంవత్సరము లైనది. నెల్లెంబరులో రాత్రిపాఠశాల స్థాపించినది నేటికి 35 మంది విద్యార్థులు గలరు. బాలరవిద్యాభివృద్ధిని సంఘమును గూడ నెలకొల్పినది. ఇందు బాలర విద్యావిషయ సభలు జరుగుచుండును. నిలయ కార్యదర్శి బాలర నడవడికిను విచారించుచుండును. బహుమతిపరిక్షలు నేపేట రెండేండ్లనుండియు జరుగుచున్నవి. ఈ సంవత్సరము బహుమతులు ఈ క్రింద ప్రకటితములు. కుర్రా బసవపున్నయ్య, (కొలకలూరు) — ప్రథమ బహుమానము నాగుబోయిన నాగభూషణం(కొలకలూరు) — “ద్వితీయ” తాడిబోయిన శ్రీ గాములు, కొలకలూరు తృతీయ బహుమానము. యలనర్తి వేంకట సుబ్బయ్య, కూచిపూడి నాగుబోయిన నరసయ్య, కొలకలూరు వీరిలకు ప్రత్యేక బహుమానము లొసంగబడును. ఈబహుమతులన్నియు నిలయ వార్షికోత్సవ సందర్భమున నొసంగబడును. మా గ్రామములో నొకబోర్డు బాలికాపాఠశాలలు నుండినను నొక్కటైన మాడు బహుమానములలో నొకదానినైన సంపాదించ లేకపోయె నని తన్నిలయ కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నారు.

కృష్ణజిల్లా పోలూరుగ్రామములోని శ్రీరామచంద్ర గ్రంథాలయము యొక్క తృతీయవార్షికోత్సవ విానెల 19వ తేదీన ఆచంట లోవర్ సెకండరీస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులగు రాంపల్లి శివరామయ్యగారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగెను. మొదట దైవప్రార్థన గావించబడెను. తరువాత కార్యదర్శిగారు గత సంవత్సర వృత్తాంతమును చదివిరి. దానిని బట్టిమాడ యిప్పటివరకు గ్రంథాలయములో 600 ఆంధ్రగ్రంథము లున్నట్లును పాఠకులు 725 గ్రంథములను తమ గృహములకు తీసికొని పోయిచదివినట్లును తెలియుచున్నది. పోడూరి వెంకటసుబ్బారాయుడు రామచంద్రరావుగారు గ్రంథాలయ ప్రయోజనములను గూర్చియు, రాంపల్లి నాగవీక్షీతులుగారు పూర్వ విజ్ఞానమును గూర్చియు, ఆచంట నారాయణరావు రుద్రరాజు నరసింహ రాజుగారు గ్రామ్యభిమానిరసనమును గూర్చియు తల్లారగడ రామమూర్తికర్మగారు వార్తాపత్రికల యుపయోగములను గూర్చియు జేదుల వరహాలుగారు గాన విద్యను గూర్చియు అదని రామానందముగారు నకనాగరికతను గూర్చియు ఉపన్వహించిరి. అగ్రాసనాధిపతిగారి యంత్యోపన్యాసానంతరము సభ యుగిసెను.

తాడిపర్తి తాలూకాలోని పల్లెయందు గొప్పరెడ్లు విశ్వరక్షంతులై యున్నారు. వీరువక్షీన యంత గొప్ప కార్యమయినను చేయగలరు. అయిన వీరికి విద్యావిషయాసక్తి యిప్పటికి పాడవుతుండుట కడుకోవలీయును. ఇట్టి గ్రామములో నొక శెకండరీ పాఠశాలయొన లేకుండుట సంతాపకరము. విద్య కై యీ తాలూకాలోని బాలురు యితరస్థలముల కేవలని యున్నది. కేవలము భవనంతులు మాత్రము, తమ బాలురంప గలుగుదురు కాని, చీదసాదలు, ఖర్చులను భరించి విద్యగర పించుట చహాకర్షము. ఇచ్చట పాఠశాల ఒకటి యుండిన యెట్టివారికి కష్టము లేక తమ బాలురకు విద్య చెప్పించుట కడుసులభముగా నుండును. మదరాసు ఢియూసాక్షికోట్రుప్తు వారికి పురజనులు వ్రాసుగా నాడు తమ సమృద్ధిని ఇంతలో నే తెలుపుచునని వ్రాసియున్నారు. ఈ సమయమున గ్రామస్థులందఱును తమ యంగీకారమును తెలుపుచు నొక చనని వ్రాసుకొనిన కార్యము కడుసులభముగా నెఱవేరను గాన పురసమఱులు తమ యంగీకారములను మాకు ఉత్తరముల ద్వారా వ్రాసినయెడల సాధ్యమయిన ప్రయత్నములను తాము చేయగలమని ప్రార్థనమును నుండి కై ప వెంకటరామయ్య టి. గోవిందప్ప గారు వ్రాయుచున్నారు.

ప్రాధనరు రామమూర్తి నాయకు గారి ప్రోగ్రాము.

			దినములు.
శనివారము	29-5-17 to 31-5-17	3	”
ఆదివారము	4-6-17 & 5-6-17	2	”
భీమవరం	6-6-17 ,, 7-6-17	2	”
ఆకుపేట	8-6-17 & 9-6-17	2	”
నరసాపురి	10-6-17 to 12-6-17	3	”
అమలాపురం	16-6-17 & 17-6-17	2	”
రామచంద్రపురం	19-6-17 ,, 20-7-17	2	”
మండపేట	21-6-17 ,, 22-6-17	4	”
కాకినాడ	24-6-17 to 27-6-17	4	”
నెల్లూరు	28-6-17 & 29-6-17	2	”
పితాపురము	30-6-17 to 1-7-17	3	”
తుని	2-7-17 & 3-7-17	2	”

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

సల సంవత్సరమున జరిగిన ఐగోపాఘోరసంగ్రామ సంగ్రహచరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడినది.

కాగితముల కజవునం తేసి కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయుచుండుటవలన వలయువాడు వెంటనే వ్రాసికొను టుచితము:

కల రు	2-0-0
అంగ్రహవత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	" " 0-8-0
" అగ్రసంవత్సర " " " 0-12-0	
అంగ్రహవత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు	" " 1-0-0

అంగ్రహవత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధమృతము.

తామర తైలము.	పండ్లపాడి.	మోహినీ తైలము.
డబ్బీ 1-కి 0-4-0.	డబ్బీ 1-కి 0-2-0.	సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును కాల్పనమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని నియమములను అనుసరించుట వలననే కలుగుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపాత్రమును ఆయుర్విస్తీర్ణిని ఇచ్చియున్నది. ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును పోస్టుచార్జియు చేతు భరించినంతము. వెంటనే వ్రాయుము.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆరంభనిగ్రహ కౌమర్యాలయం 158, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆత్మజ్ఞానా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి. వ్యక్తియల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ. విన్నవైజా చక్కని గ్రంథము. వెల రు. 0.8-0 మేనేజరు, ఆంగ్రహవత్రికా కార్యాలయము పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

అపరిమితపు రక్తమువలన జనించుజాడ్యములకు కీరీటునుంటి మందు. పురుషులను, ముచ్చలను గగడమాలలను పుండ్రము, ప్రాతఃకౌశ్యలను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

వజ్రావధిసాగర్పరిల్లా గుణి మిచ్చుట నిస్సంకోచము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కారణబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరారోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవరకు మందుటకు 4 కోస్టుల బుడ్డీలలో అమ్ముబడును.

ప్రాప్తిరురు:- పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144 No. 2 BOMBAY.

అంధ నిర్మలకొకాల-విద్యాప్రపత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే గ్రాయబడినది. వెల 0-4-0 పోస్ట్జీ ప్రత్యేకము.

వికభాషాలిపి ప్రశంస

ఇది కెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము. వెల 0-4-0 పోస్ట్జీ అధికము.

అంగ్రహవత్రికా కార్యాలయము, 6 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యియ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుమాలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్కనులోనే ధాతునష్టము కలిగినవారికి మృదయకోశము బలహీనమై పురణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించును. ఈసాలామిసిరి మురబ్బ సేవించినచేత అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిరకాలము నుభముగ జీవింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వప్నస్థితితము మానును, ధాతువు మాత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును. రక్తము కృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన పుగును. సాలామిసిరిఅనునది ఒకజాతిపండు. ఇదికాబూల్, కాందహార్ జేశములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు ఈపండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశపు 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆజేశమున ఒకమనిషికి గలదు. వైశురబ్బను సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన చానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బాను ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణముచున్నది.

ఆసుపానపత్రిక పార్కులలో పంపబడును.
15 తులాలు డబ్బీ వెల రూ. 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు.
డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

హెచ్. టి. మహమ్మద్ అండు కో

[723]

మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.

కాశీలోనుండు అనేక విచిత్రమైన జీరీపట్టు వస్తువులు వీరు బహుచక్రకగ సప్లయిచేతురు. ఒక సారి ఆర్థరుయిచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలను.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడిక మూల - బొమ్మలకాడ్లు - గారడే పుస్తకములు - క్రికెట్ బాల్ ము. కాటలాగు కావలెనా? (592)
బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్సు, విశాఖపట్టణము.

నీలమేఘుడు, అను సుజ్ఞానిచరిత్రము.
మొదటిది జ్ఞానమును కల్పించు అర్చిరాది మార్గమును తెలియజేయుచున్నది. రెండవది ఆత్మ ఉజ్జీవిండు ఆచార్య శిష్యులకును తెలియజేయుచున్నది. మొదటిదాని వెల ఆ. 0-3-0; రెండవదాని వెల ఆ. 0-10-0. తపాలాచార్జి వేరు పరకాలన్ & కో., నెం. 20 కృష్ణగుంటబీధి మద్రాసు.

కుష్టురోగమున కమూల్యమగు మందు.
ఇది మిగుల శాస్త్ర్యకరమగు మందు. పది పదియైదు రోజులు రాయటవలెన తెల్లని మచ్చలు, అట్టుకాక చర్మము పై మరి యేవిధమైన రంగులను నిర్మూలముచేయును. ముఖ్యము గా నీరోగమునకు జాగ్రత్ దీసికొను (భారతగు) మంది దియే. (788) దీనివెల. టిన్ను 1-కి రూ. 4-6-0 అంచె కూలిచేరె.
Dr. W. N Dixit, Merchant, Poona City.

మంచిగుణము గల శాస్త్రీయావధములు.

బృహత్ మంజుష్టాదికావ్య

రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రత్యేకమైనది.
1/2 పౌను సీసా రు 0-12-0.

చంద్రప్రభ గుటి

మూత్రవ్యాధులయందు అమోఘముగ పనిచేయును. తులం 1-కి రు 1-0-0.

వానవలేహము

దగ్గునకు మంచిమందు.
1/2 పౌను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియు వాంగ్మయభాషలో జరుపవలయును.

జాండు ఫార్మ్యూటికల్

వర్సు

అయుర్వేద యావధముల జేయువారు బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

సీతారామాంజనేయ సంవాదము.

టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ ఇతిహాస సహితము.
తెనుగున ఇది యొక్కటియే వేదాంత గ్రంథమని వాడుక. దీనికి సరియైన టీకాతాత్పర్యములను బ్రహ్మశ్రీ చింతామణివర్ణుల నారాయణ శాస్త్రిలవారితోను శ్రీమాన్ తల్లి దేవరాజు సుధీ గారిచేతను వ్రాయించి చక్కని అక్షరములతో మేలైన కాగితములపై నూ ఆనందముద్రాలయమున అచ్చుత్తించి ప్రకటించినారము. మేలయిన క్యాలికో బైండు చేయబడియున్నది. వెల 2-8-0.
శ్రీ వెంకటాద్రిస్వామి కీర్తనలు. రాగతాళములతో చేర్చబడియున్నవి. శ్రీ వెంకటాద్రి స్వాముల వారి చరిత్రముకూడ చేర్చబడియున్నది.
కాలికో బైండు 0-8-0. తపాలా ఖర్చులుప్రత్యేకం.
ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ డు కో,
(285) ఆనంద ముద్రాలయము, మద్రాసు